

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

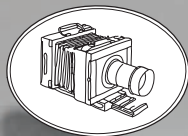
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Voigtländers Brilliant
The other half

Voigtländer "Prototyp 132"

Preus Fotomuseum

Fra Reflecta til Rollop

SÆLG DINE GAMLE KAMERAER TIL ONE OF MANY CAMERAS

VI KØBER HELE SAMLINGER KONTANT – OG GIVER DE BEDSTE PRISER

ÅBNINGSTIDER: TIRSDAG – FREDAG FRA 1200–1700 & LØRDAG FRA 1100–1600
ONE OF MANY CAMERAS · GRÅBRØDRE TORV 4 · 1154 KØBENHAVN K · TLF 3514 7258
WWW.ONEOFMANYCAMERAS.COM · WWW.FACEBOOK.COM/ONEOFMANYCAMERAS
EMAIL: CONTACT@ONEOFMANYCAMERAS.COM

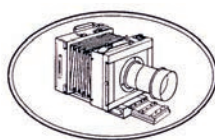
Indhold

- 5 Voigtländers Brillant
Leif Johansen
- 11 The other half
Jørn Jørs Pedersen
- 20 Voigtländer "Prototyp 132"
Bernd K. Otto
- 25 Preus Fotomuseum
Tune Laug
- 33 Fra Reflecta til Rollop
Klaus-Eckard Riess
- 39 Billedgruppen
Gerhard Ryding
- 43 Bog- & Udstillingsomtale
Tune Laug
- 45 Medlemsorientering
Tune Laug
- 51 Anvisningssalg
Jesper Bruus Pedersen og Andreas Trier Mørch

Forside

Pressefotograf Manfred Rehm med sin første kærlighed - et Rollop.

Foto: Klaus D. Dehler, Eschborn.

Dansk Fotohistorisk Selskab

*Jacob A. Riis.
Kreditering: Foto: Library of Congress.*

Voigtländers Brillant

Leif Johansen

I kamerahistorien er der en gang imellem kommet et kamera, der skabte "disruption". Eksempelvis kan nævnes Leica, som har trukket spor lige til i dag. Men faktisk tror jeg, at Rolleiflex i 1929 også gav anledning til et tilsvarende gennembrud af en hel ny kameratype: **T**LR eller **T**o **L**inse **R**efleks. Til gengæld skal man lede efter typens indflydelse inden for de seneste 30 år.

Rolleiflex'en skabte en ny fotograferingsteknik, håndkameraet på maven, se op, se ned - knips. Det kvadratiske format var næsten et must for denne type fotografering. Fotostilen blev straks "in" for enhver avanceret fotograf og også for dem, som aldrig økonomisk kunne komme i nærheden af Rollei typerne.

Signalet blev dermed givet til 30'ernes kamerafabrikker om hurtigst muligt at komme ind på markedet med TLR

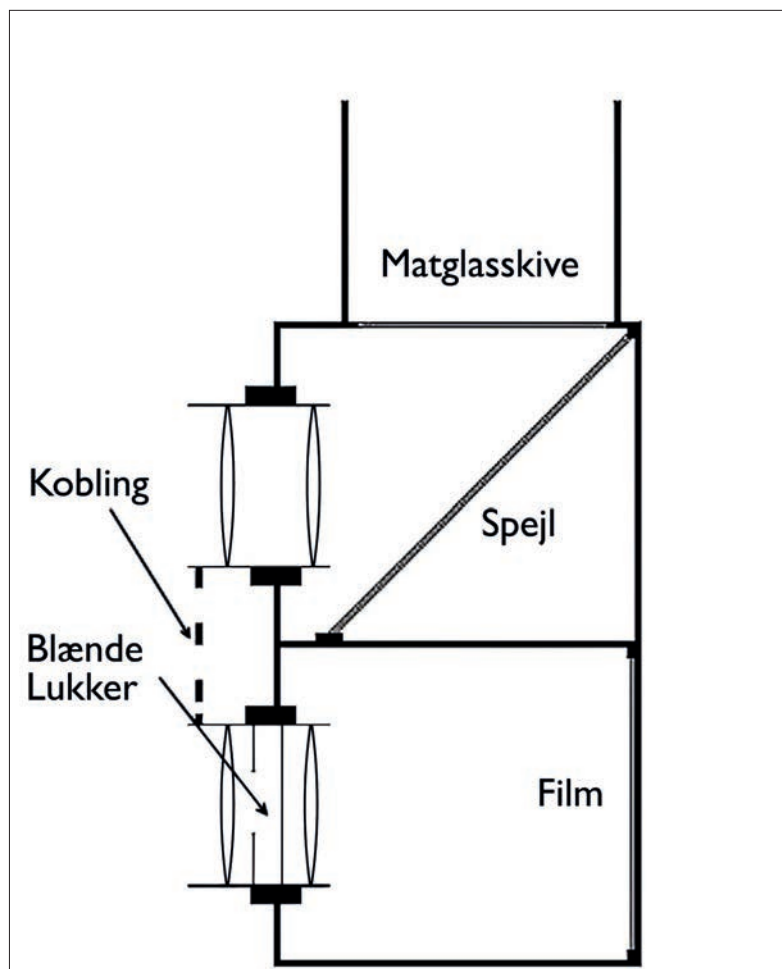
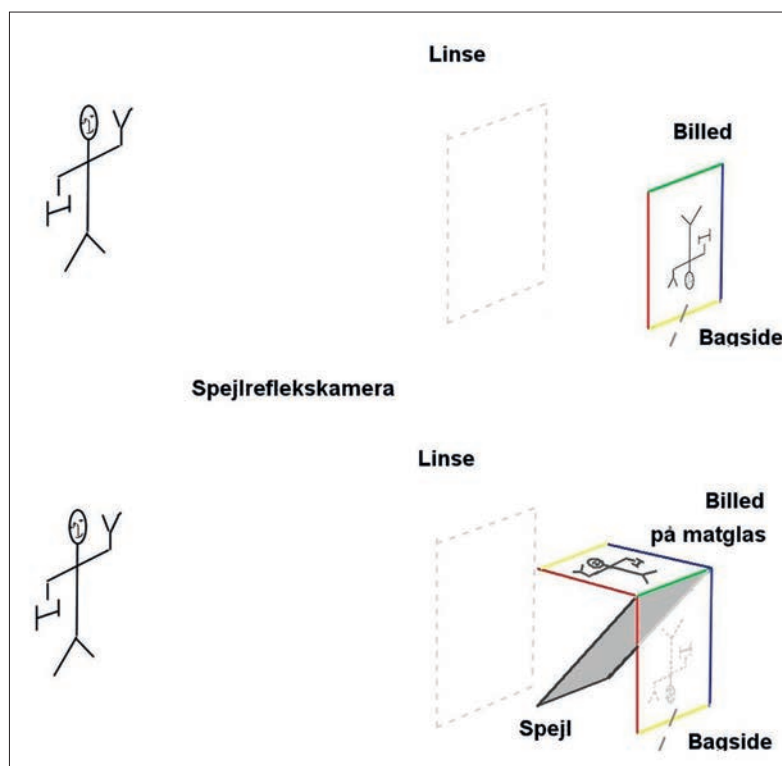
eller noget, som kunne ligne et TLR. I 50'erne blev det typen, hvormed de japanske fabrikker foretog de første fremstød i kampen om markedet i Europa.

Voigtländer startede straks efter 1929 med at konstruere en TLR, men man blev omkring 1930 hurtigt klar over, at Rollei ville beskytte deres TLR typer gennem retssager omkring Patent- og Brugsmønsterrettigheder. Selve princippet med søgerkasse over optagerkasse kunne ikke patenteres, da det gentagne gange var dukket op før 1929. Men kombinationen af dette princip med spejlrefleks, billede på matskive og sammenkobling af de to objektiver var beskyttet af Rollei.

Voigtländer havde allerede omkring 1930 en konstruktion med rolleprincippet færdig og havde bestilt produktionsværktøj hos Balda i Dresden (!). Det skulle være en Rolleitype med matskive til 120 film 6x6 cm med filmen trukket lodret fra lagerspolen i bunden til opsamlerspolen i søgerhuset under spejlet. Man blev imidlertid bange for at være kommet for tæt på Rollei's brugsmønster, og telegrafisk blev værktøjsbestillingen annulleret, hvorefter konstruktøren Pritschow foreslog at erstatte matskiveprincippet med en forvokset brillantsøger.

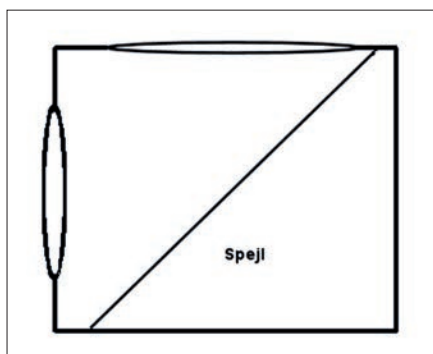
Hermed var det ingen kopiering af Rollei, da en brillantsøger på den tid var almindelig på næsten alle plade- og rullefilmskameraer med løbebund. Søgeren sad gerne på objektivholderen og var omkring 1 – 2 cm. For en fotograf i dag er det plat umuligt at se noget seriøst med de små brillantsøgere.

Voigtländer lavede søgerkassen om til en stor brillantsøger på 4 x 4 cm med lysskakt. En slags luplinse erstattede den vandrette matglasplade. Dermed fik man et

Billeddannelse.

Rolleiprincippet.

Brillantsøger.

Brillantsøger på Contessa Altura.

lysstærkt opretstående søgerbillede, men sidevendt akkurat som ved Rollei's matskive. Her blev skabt den type, som ofte kaldes pseudo TLR eller uægte TLR. En brillantsøgers lup skal bygges til en afstand til øjet på 25 cm – 30 cm. Man skal holde øjet fast lige over midten af skakten. Da billedet kun dannes på øjets nethinde og stilles skarpt i øjet, kan man ikke bruge billedet til afstandsindstilling. På den anden side var søgerbilledet meget klarere, sammenlignet med matglasset i søgerdelen på Rolleiflex,.

Kameraet havde en form for mekanisk tæller. Man spolede filmen frem til 1 i rødvinduet, og trykkede derefter på en knap, så tælleren gik på 1. Efter eksponering spolede man frem til tælleren viste 2 osv. Der var ingen stop, når næste billede blev nået, og med automatlukker var der heller ikke spærre

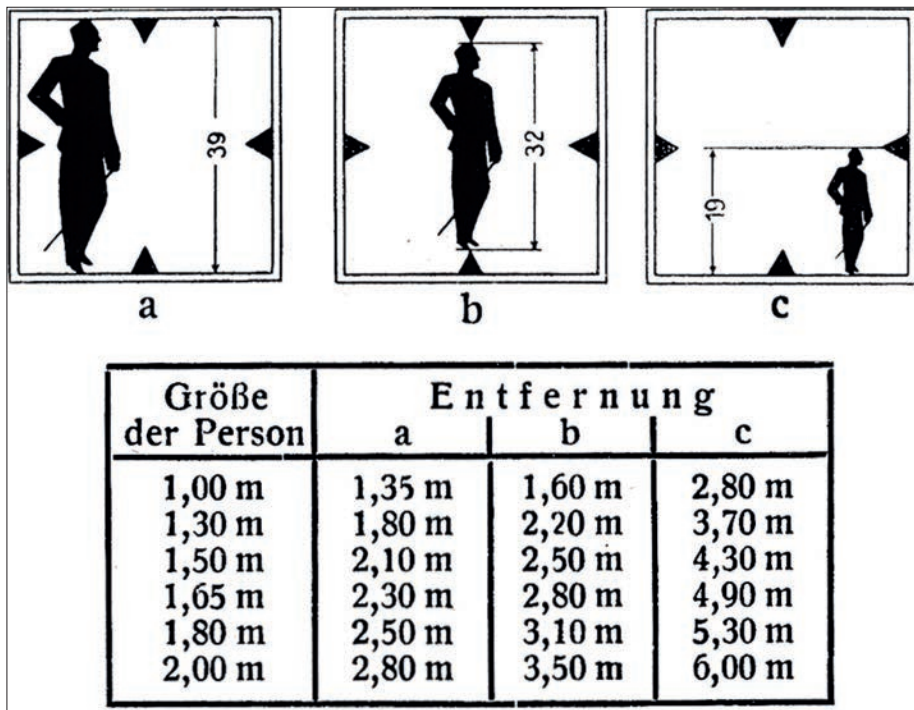
for dobbelteksponering. Alt i alt et avanceret boks-kamera.

Voigtländers første Brillant.

De efterfølgende retssager mellem Rollei og Voigtländer blev vundet af den sidste.

Man startede med Brillant i 1932 (fig 1 a) med en simpel automatlukker og et enkelt 3 linset objektiv, typisk $f=7$ eller $f=9$ med hulblænde på en drejeskive. Prisen var omkring $1/8$ af Rolleiflex. Så nu kunne amatørfoto grafen stå i "Rollei positur" med et look-a-like Rolleiflex kamera.

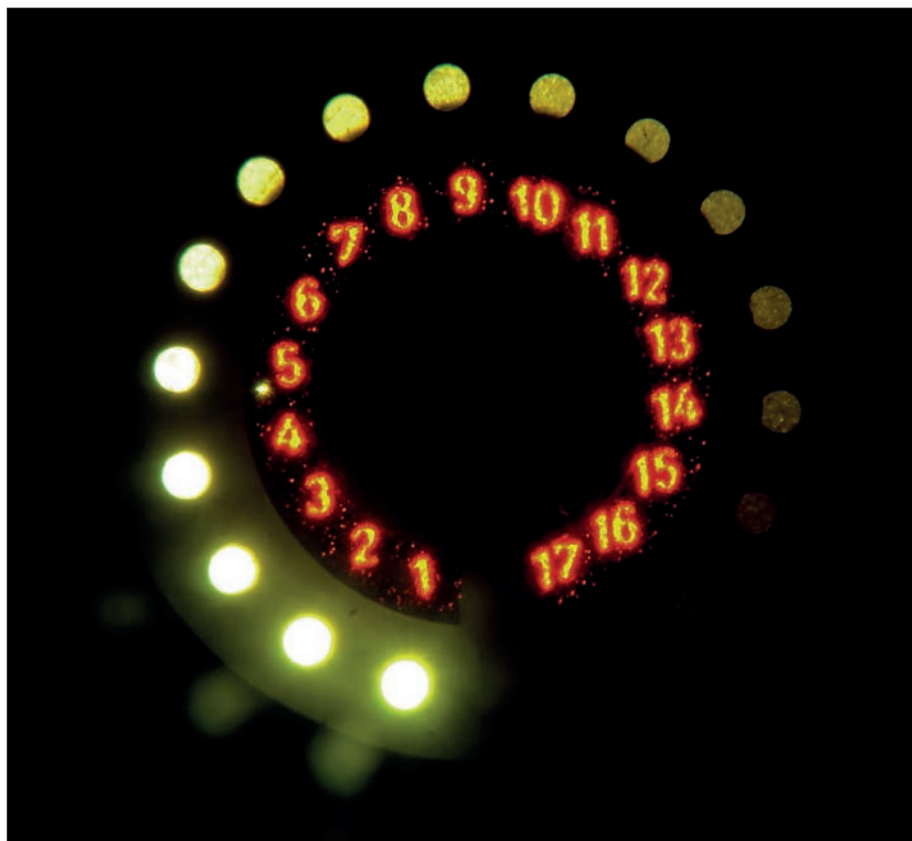

Til bestemmelse af afstanden fandt man ved de første modeller på følgende løsning. Man lavede 4 mærker i søgerkanten. Ud fra personhøjde og placering i søgerbilledet kunne man vurdere afstanden til personen og derefter indstille den. Metoden blev beskrevet i brugsanvisningen. Tabellen kunne klæbes ind i skakten.

Brillant blev konstrueret i en række forskellige kombinationer af lukkere og objektiver med Skopar (Tessar type) og Compur Rapid som toppen (fig 1 b). De mere avancerede lukkere skulle spændes manuelt inden udløsningen. Selve huset var oprindeligt af metalblik. Først blev huset lidt højere og afstanden mellem de to objektiver

Afstandsmåling manipuleret fra brugsanvisningen.

større, for at få plads til bedre lukkere (fig 1 b). I 1937 blev huset lavet om til model V6 (fig 1 c). Kamerahuset, som omfattede optagerdelen og søgerdelen, var nu af bakelit. Overbygningen med skakt var fremstillet af metalblik. Huset blev igen nogle få millimeter højere og skakten fik en sportssøger/rammesøger. Man fastholdt et bredt tilbud af objektiver og lukkere. V6 kom i 3 varianter. Serie 1 havde et lille rum på siden med drejelåg, hvor filtre kunne placeres. V6 serie 2 fik et større rum med rigtigt klaplåg. Inde i rummet var dels grønfilter med

Optisk lysmåler.

1 og 2 lag glas, og dels en optisk lysmåler, som allerede havde været tilbudt til de tidligere modeller. Man satte lysmåleren foran søgerobjektivet og så en krans af pletter, der blev svagere og svagere uden for en indre kreds af røde tal.

Man aflæste tallet ved den sidste synlige plet og brugte tabellen i rummets bund eller i skakten til at få den rigtige kombination af tid og blænde. I model V6 kom der også en form for stop ved fremspoling. Efter eksponering drejede man filmen frem, og skiven med billedtallene drejede med. Når næste tal blev nået, kunne man ikke komme videre, uden man trykkede på en pal. Der var dog stadig ikke nogen beskyttelse imod dobbelt-eksponering,

Samme år 1937 lavedes Brillant S (fig 1 d) på grundlag af V6 modellen. Det afgørende var, at der i midten af brillantlin-

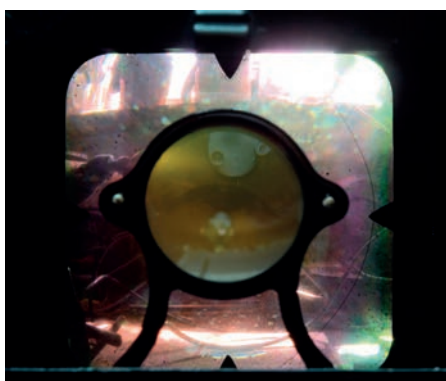
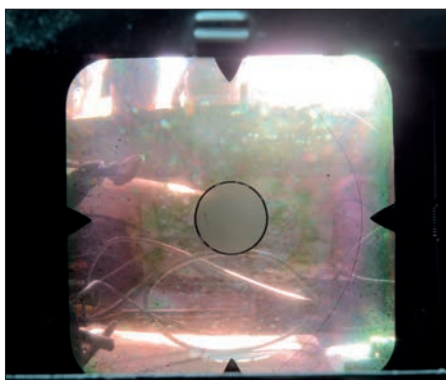
sen blev indlejret et matskivefelt med diameter 10 mm. Selve brillantlinsen blev forøget til 4,5 x 4,5 cm. Skakten fik en vippelup, og søgerobjektivet blev koblet sammen med optagerobjektivet via tandkranse. Man kunne nu med luppen se på matskivepletten og stille skarpt, så afstanden stemte, Brillant S (Sucher) var altså hermed en ægte TLR på matskivepletten, men bevarede brillantlinsens lysstyrke totalbillede. Rammesøgeren i skaktens for- og bagside blev erstattet med en newtonsøger (spredelinse i forsidens og en svag samlelinse som lup i bagsiden).

Efter krigen fortsatte Brillant V6 med serie 3 til 1951 og Brillant S til 1948. Efter sigende døde produktionen ud, da det oplagrede materiale blev brugt op, og man ikke ønskede at starte med nyt, herunder nyt produktionsværktøj.

Side rum.

Gomz/Lomo i Leningrad startede efter krigen en produktion af en nøjagtig kopi af V6 serie 1. Tilsyneladende havde de fået fat i produktionsværktøjet. De sleb navnet Brillant ud af bakelitten og satte en navneplade på med navnet Komsomolets (Ung kommunist). Kameraet blev i hovedsagen produceret til hjemmemarkedet, men på eksportmarkeder fik det navnet Lubitel. Senere (1955) videreudviklede GOMZ kameraet på egen hånd, men tydeligt inspireret af Brillant S med matskiveplet, lup og tandkranskobling. Kameraet fik navnet Lubitel 2, men kvalitetsmæssigt var det betydelige ringere end Voigtländer modellen. Lubitel blev fremstillet indtil 1956 og Lubitel 2 til 1979. Lubitel serierne er de eneste TLR produceret i USSR.

Der er i øvrigt blevet lavet brillantlignende kameraer flere steder, bl.a. hos Argoflex i USA, Ferrania Eliflex i Italien, Inka og Druoflex i Tjekkoslovakiet samt Photina i Vesttyskland.

Kilde:

Claus Prochnow "Voigtländer Report 2 Spiegelreflex- und Stereokameras 1902 bis 1982" Lindemanns Verlag.

Willi Kerkmann: "Deutsche Kameras" Bind I og II.

Eget forlag.

Steimers Fotoliste CD. Eget forlag, kan ikke fås mere.

Billeder:

Fig 2 Rolleiflex 1929, © Kjeld Jensen.

Fig 5.1 Brillantsøger på Contessa Altura, © Kl.-E. Riess.

Fig 7 Voigtländer brugsvejledning 1933 gengivet i kilde 1 og manipuleret af Leif Johansen.

Resten Leif Johansen.

Lubitel 2.

Matskiveplet. - med luppen.

The other half

Historien om Jacob A. Riis og museet i Ribe

Jørn Jørs Pedersen

Under stor medie bevågenhed og med deltagelse af protektor Prinsesse Benedikte slog Sydvestjyske Museer i juni 2019 dørene op for det nye Jacob A. Riis Museum i Ribe, "Vores stolte bys søn", som direktør Flemming Just kalder Riis, da jeg møder ham til en snak på byens gamle rådhus. "Herhjemme og ude i Europa er der stadig mange, der ikke kender ham, men i samtidens USA, var han nok én af de 20 mest kendte og anerkendte personer".

I dag er han kendt for sine social-realistiske fotografier - var det også det, der skabte hans status dengang?

"Som det fremgår af museets udstilling var Riis først og fremmest reporter, men i den metier forstod han at bruge sproget og anvende nye medier, herunder de nyeste fotografiske teknikker, i en sådan grad at han var med til at ændre samfundsforholdene, og dermed blev den reformator, som hans ven Præsident Roosevelt kaldte "Amerikas nyttigste borger". Det er først senere, at han er blevet kendt som fotograf".

Jacob A. Riis udtaler selv i sin biografi, "The Making of an American", "fotograf var jeg næppe", men i dag er det hans fotografier fra slumområderne i New York, i slutningen af det 19. århundrede, der har printet sig ind i be-

Jacob A. Riis.

Kreditering: National Portrait Gallery, Smithsonian Institution; gift of Howard Greenberg.

vidstheden, og som de fleste vil huske, når de hører hans navn. Hans samlede produktion på nogle få hundrede fotografier, optaget over en kort årrække, var dengang medvirkende til at ændre de sociale forhold i lejekaserne i New York, og de fremstår i dag som ikoniske optagelser, der har skabt en mindesten om hans navn.

"Jacob A. Riis var ansat som politireporter, da han i en notits læste, at to tyske fysikere Adolph Miethe og Johannes Gaedickes havde opfundet en proces, "blitzlyset" der kunne gøre det ud for dagslys", fortsætter Flemming Just. "Sammen med opfindelsen af Tørpladen, forstod Riis, at det derigennem blev muligt, at optage billeder i de mørkeste kældre og dystre beboelsesejendomme i New Yorks værste slumkvarterer. Selv havde han ingen fotografisk erfaring, men han fik hjælp af to entusiastiske amatørfotografer Nargel og Piffard, der også optog de første billeder for ham". Og Flemming Just fortsætter, "Riis kunne ikke tåle at se uretfærdighed uden at handle på det".

Hvem var denne patriot, der havde sat sig for at blotlægge og forbedre emigranterne og de fattiges forhold i den hastigt voksende storby. Lad os se nærmere på Jacob A. Riis Museets fortælling om den anden side af den fattige skolelærersøn fra Ribe.

Fylt med kærestesorg forlod Riis den 6. juni 1870 dampskibet Iowa og sam-

Skolegade 1, Riis' fødehjem lige over for Ribe Domkirke.

Skiltet på Skolegade 1 fortæller om ripensernes "stolte" søn.

Riis' barndomshjem i Sortebrødregade, i 2019 omdannet til Jacob A. Riis Museet.

For enden af Koholts Slippe druknede Riis' bror i Ribe å.

"Slottet", i dag Ribe Kunstmuseum, hvor Elisabeth havde en fredfyldt barndom.

men med 540 andre emigranter, gik han i land i New York. Et par måneder tidligere havde han modtaget svaret på anmodningen om ægteskab, som han havde sendt til Elisabeth Giørtz.

”Jacob, jeg vil aldrig kunne elske dig”, havde hun skrevet i sit afslag. Elisabeth var steddatter til Clara og Balthasar Giørtz, Ribes ubetingede rigeste familie. De boede i ”Slottet” der som Riis’ barndomshjem i Sortebrødregade nr. 3 stødte ned til Ribe å. Da Riis som 15 årig mødte den 12 årige Elisabeth på broen over åen mellem de 2 hjem, vidste han fra første færd, at hun var hans livs kærlighed.

Nu, med de bristede forhåbninger, vanskelighederne ved at finde arbejde, men samtidig med en usædvanlig vedholdenhed og gå på mod, havde Riis valgt at forlade det fattige Ribe, for at søge lykken i den ny verden og derigennem bevise, at han kunne forbedre sin situation og derved vinde Elisabeths kærlighed.

Jacob A. Riis blev født som forældrene Caroline og Niels Edvard Riis’ tredje barn. De havde forladt deres hjemstavn i Nordsjælland, var taget til Roskilde og i 1845 videre til Ribe, da faderen Niels Edvard havde fået en stilling som overlærer ved Ribe Katedralskole. En god stilling, men med 13 børn hvoraf tre døde umiddelbart efter fødslen, var det en fattig familie. Jacob A. Riis voksede dog op med et godt og

Direktør Flemming Just foran Riis’ optagelser.

Udover Riis’ egne billeder, viser museet en dokumentarfilm om hans liv.

fortroligt forhold til sin mor Caroline, en hjertelig kvinde, der sørgede godt for sine børn, og som sørgede dybt over tabet af Riis’ lillebror Theodor, der druknede i Ribe å. Anderledes var forholdet til hans far, Niels Edvard, en lille bister mand, der ikke skyede datidens strenge regler overfor sine elever, korporlig afstraffelse som han også udmøntede overfor sine

egne børn. Da han samtidig mente, at hans rastløse søn ikke udnyttede sine evner, fik de aldrig et nært forhold til hinanden. Den liden interesse for skolen og de ringe resultater betød, at faderen måtte erkende, at hans søn ikke ville få en boglig uddannelse, og acceptere at han kom i tømmerlære i København. Her opsøgte Riis adskillige gange den livsglade

Elisabeth, der i samme periode var indskrevet på Nathalie Zahles pigeskole. Han kunne ikke fornægte sin kærlighed til Elisabeth, og uden hendes synlige interesse, gjorde han alt for at komme hende nær.

Efter ankomsten til USA fandt Riis hurtigt ud af, at mulighedernes land var fyldt med armod, og levevis meget anderledes end hjemme i det trygge Ribe. Der var fuld fart på den industrielle udvikling, der blev handlet, bygget fabrikker og anlagt jernbaner, men samtidig var New York fyldt med dårlige lejekaserner, der husede de mange emigranter, der søgte til det forjættede land. Det var den gyldne periode for amerikansk økonomi, men værdierne var samlet på en forholdsvis lille del af befolkningen. De levede godt, forsømte ikke at udnytte "den anden halvdel", de fattige, med hvilke de i deres victorianske tilværelse havde lidt forståelse overfor og ingen kontakt til. I hovedsagen var det deres opfattelse, at fattige i virkeligheden var dovne, mindre begavede og levede et selvvalgt farligt og kriminelt liv. Riis blev hurtigt en del af "den anden halvdel". Han havde forskellige småjobs af kortere varighed, og til en meget ussel løn. Når der ikke var råd til at købe sig til en overnatning på et af de meget beskedne politiherberger, hvor man for få cent kunne få en plads på en planke eller gulvet, stuvet tæt sammen med de andre hjemløse, sov og opholdt han sig på gaden. På et tidspunkt i den isnende kolde vinterperiode, og uden arbejde, var han så udmarvet, at han satte sig ved Hudson floden med overvejelser om at tage sit eget liv. En hund der sluttede sig til ham, hans stædige overlevelsesinstinkt og ikke mindst hans vedvarende indestængte kærlighed til Elisabeth, fik ham imidlertid på andre tanker.

Når man bevæger sig rundt i den hyggelige museumsbygning fyldt med Jacob A. Riis' fotografier af faldefærdige og uhumiske miljøer, de overfyldte herberger og nedslidte boliger der ofte også fungerede som værksteder i 1880'nes New York, børnene med de modløse øjne, eller dem der overnatter barfodede og sammenslynget over en rist i en kælderskakt, er det naturligt at konkludere, at hans se-

nere indignation over de forfærdelige forhold stammer fra hans egen tid som hjemløs i New York.

Riis' kærlighedssorger skulle imidlertid få et yderligere knæk, da Elisabeth i 1872 blev forlovet med den væsentligt ældre Raymond. Johan Raymond Baumann var krigshelt fra den Anden Slesvigske Krig i 1864 og var flyttet til Ribe som embedsmand, hvor Elisabeth forelskede sig hovedkulds i ham, første gang han besøgte "Slottet". Kærligheden var gengældt, og de besluttede at holde bryllup. Riis måtte erkende sit nederlag og han skrev i den forbindelse i sin dagbog: "I Jesu Navn Elisabeth, elskede kvinde, vi ses igjen og mødes hvor der hverken skal gives eller tages til Ægte, ægte, ren Kjærlighed kan jo aldrig dø."

Men Elisabeths kærlighed skulle dø, Raymond blev ramt af et svært tilfælde af lunge sygdom og efter et kurophold på et sanatorium i Schweiz, vendte han stærkt svækket tilbage, og før deres bryllup og uden at Elisabeth ville erkende hans alvorlige tilstand, døde han på Københavns Kommunehospital den 3. november 1874.

Samtidig smilede lykken endelig til den fattige Riis i USA. Han havde haft mange forskellige jobs, og i den udstrækning økonomien tillod det, deltog han i et uddannelsesforløb som telegrafist. En dag hvor nøden var størst, og han dårligt havde råd til mad, mødte han tilfældigt en tidligere bekendt, der foreslog, at han startede som reporter, og gav ham en anbefaling til redaktøren på New York News Association. Redaktøren var ikke imponeret over den laset udseende person, men gav Riis en chance, og efter den første artikel, fik han besked på at møde ind hver dag.

I maj 1874 blev Riis først reporter og senere redaktør på et lokalt ugeblad. Han havde bevist, at han havde flair for at udtrykke sig i et medlevende sprog, og endelig havde han fundet et fast ståsted i livet. Riis var blevet reporter og skulle med tiden udvikle sig til den første "mugrater", som Roosevelt senere kaldte de opsøgende journalister, der borede i

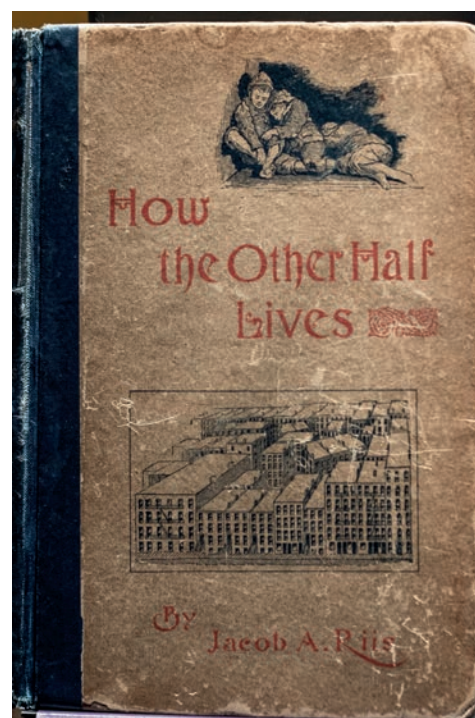
Elisabeth afslog Jacob, men de endte med at få 2 børn sammen.

betændte sager. I sit store daglige slid og den langsomme opstigning indenfor bladverden, havde Riis endeligt lagt låg på sin kærlighed til Elisabeth. Men juleaften 1874 modtog han et brev fra forældrene, der ændrede situationen dramatisk. Det var på alle måder et sørgeligt brev, der kundgjorde, at hans ældre bror var ramt af sygdom og døende. Men det der satte sig mest i Riis var en kort, måske bevidst sætning, fra hans far: "Lieutenant Baumann døde 3. november af brystsyge."

Et nyt håb blussede op hos Riis, og han skrev endnu én kærlighedserklæring til Elisabeth og anmodede på ny om hendes hånd. Endnu en gang afslog Elisabeth, et afslag der imidlertid ikke kom frem før Riis fik et nyt brev fra hende. I det kundgjorde hun, at hun havde indset, hvor meget han elskede hen-

Opslag fra "How the Other Half Lives" viser hvordan s/h fotografier blev omsat til træsnit.

Riis' første bog "How the Other Half Lives" udkom i 1890.

de, og de mange kvaler han havde været igennem i forsøg på af vinde hendes kærlighed. Hun skrev, at hun gerne ville giftes med den person, der havde udvist så meget kærlighed overfor hende.

Riis havde overtaget den ugeavis, hvor han var redaktør. Den blev solgt videre med en pæn fortjeneste, og han vendte tilbage til Ribe, hvor han og Elisabeth blev viet i Ribe Domkirke den 5. marts 1876.

Det nygifte par var enige om, at deres fælles fremtid var i USA og da de vendte tilbage, blev Riis efter en periode ansat på New York Tribune først som almindelig reporter senere som politireporter. Det var i det job, han for første gang for alvor stiftede bekendtskab med, "the other half", og deres usle levestandard. Arbejdet foregik om aftenen og ofte fulgte han med politiet rundt i Mulberry Bend, det mest forrådt og trøstesløse område i New York. Her mødte han dem alle - banderne og deres hårde kriminelle medlemmer, de arbejdsløse, vagabonderne og de blinde, der havde deres egen blok, der var så uhumsk, at da den brandfarlige magnesiumblitz havde taget magten fra ham, kunne ilden ikke fænge på grund af skidtet på vægge og gulv.

Han mødte også de udmagrede børn, der sov på gaden, og de prostituerede, der ofte blev ydet beskyttelse af korrupte politifolk. Det var i det miljø, han begyndte at tage sine ikoniske billeder. Ofte fungerede det således, at han trængte ind i et rum, stillede kameraet op, åbnede for lukkeren, affyrede blitzlyset med en almindelig pistol, en blanding af magnesium og pistolbomuld, der var fyldt ind i patronen, og inden

Titel: Bandits' Roost - a Mulberry Bend Alley. Kreditering: Foto: The Museum of the City of New York.

Titel: Street Arabs in sleeping quarters. Kreditering: Foto: The Museum of the City of New York.

The Short Tail Gang (Corlears Hook) Pier at foot of Jackson Street, now Corlears Hook Park. Photographed from the Police Boat. Kreditering: Foto: The Museum of the City of New York.

Titel: I Scrubs. Katie, who keeps house in West Forty-ninth Street. Kreditering: Foto: The Museum of the City of New York.

de tilstedeværende blev opmærksom på hvad der forgik, var han væk igen. Andre gange havde han kontakt til sine modeller, som portrætteret af Katie, den lille pige med det voksne udtryk, her ses det tydeligt, at Riis også formåede at arrangere og skabe tillid til de personer, der indgik i hans billeder.

Den øverste chef for New Yorks politi, var på det tidspunkt den senere Præsident Roosevelt. Han fulgte Riis på nogle af hans natlige fotografiske togter til slumkvartererne, hvilket blev starten på deres venskab frem til Riis' død i 1914.

I sine artikler skrev Riis vedholdent om den uretfærdighed han dokumenterede, udgav sin første bog, bestselleren "How the Other Half Lives" i 1890, og indledte

Titel: The Tramp. Kreditering: Foto: The Museum of the City of New York.

en lang række af velbesøgte laterna magica foredrag om den fattige halvdel af New Yorks befolkning.

Hans energiske indsats var en medvirkende årsag til, at Mulberry Blend blev revet ned i 1897, og erstattet med det, som i dag kaldes Columbus Park.

I dag har Jacob A. Riis fået sit eget museum i Ribe, og som Flemming Just siger, "vores stolte bys søn". Sådan forholdt det sig ikke i 1902, da Riis og Elisabeth var tilbage for at fejre Ribe Domkirkes 800 års jubilæum. Der blev han mødt med distance af ripenserne, og indbydelsen til ceremonien modtog han direkte af den deltagende Kong Christian IX, der havde hædret ham med Ridderkorset i 1900.

Det var en skuffende oplevelse for Riis, der altid havde fastholdt varme følelser for sin fødeby, men det var en påmindelse om, at livet i USA havde været det rigtige valg. Riis var på det tidspunkt stoppet med at fotografere, og levede i hovedsagen af sine bøger og som USA's mest kendte foredragsholder. Men kun 3 år efter tilbagekomsten til USA, døde Elisabeth i 1905 i en alder af 52 år. Et hårdt slag for Riis, der dog blev gift igen med den 28 år yngre Mary Philips.

Efter sin død 1914 forsvandt Jacob A. Riis en årrække ind i glemslen. Herom siger Flemming Just, "Han blev old fashioned, hans budskab hørte til i 1890'erne, med sin socialkonservative tilgang

Minding the baby; Baby yells a Whirlwind Scream, Gotham Court. Kreditering: Foto: The Museum of the City of New York.

dene. Der opstod en mere videnskabelig og holistisk tilgang til problemerne, på samme måde som vi kender det i dag.

mente han, at boligforholdene var kernen i hele familiefundamentet, og hvis man ødelagde det, nedbrød man samfundsforholdene.

"Slept in that cellar four years." Kreditering: Foto: The Museum of the City of New York.

*Blind Men, 20 Cherry Street.
Kreditering: Foto: Sydvestjyske
Museer.*

*Court at no. 20 Baxter Street.
Kreditering: Foto: Sydvestjyske
Museer.*

Heldigvis blev hans billeder genopdaget i 1948, af den russiske indvandrer og fotograf Alexander Allend. Riis var en af verdens første fotodokumentarister, og når jeg har besøgt New York, har jeg måtte konstatere, at hans billeder er særlig aktuelle i dag, hvilket har bevirket en voldsom opblomstring i interessen for ham. Om tilblivelsen af Riis museet, den søn ripenserne engang var forbeholden overfor, men som i dag er blevet tæt knyttet til Ribes historie, fortæller Flemming Just videre: ”I 2012 var vi i den situation, at være i besiddelse af et par karreer, der stod tomme, heriblandt Sortebrødregade 3 der havde været Riis’ barndomshjem. Det var derfor helt naturligt for os at oprette et Jacob A. Riis Museum. Det lykkedes heldigvis med støtte fra flere fonde”.

En anden årsag til at Jacob A. Riis’ billeder blev glemt kan også søges i datidens tekniske løsninger. Da han udgav sine artikler og bøger, var halvtone teknikken endnu ikke opfundet. Derfor blev alle illustrationer ændret til besværlige og dyre træsnit, der ikke havde den samme rammende, nærværende og konkrete påvirkning som det fotodokumentariske

billede. Samlet betød det, at der var ringe kendskab til hans originale fotografier.

De mange besøgende på Jacob A. Riis Museet viser at interessen er tilbage. De færreste opfatter Riis som reporter, filantrop og reformator som blev hans livsmål, men hans fotografier har overlevet og været til inspiration for generationer af fotodokumentarister.

Et besøg på Jacob A. Riis Museet giver et indblik i tidens sociale forhold i et opblomstrende New York og et fascinerende liv, der skabte den sammensatte person, Jacob A. Riis og hans eftermæle.

Besøg museets hjemmeside:
www.jacobariismuseum.dk

Kilder:

Jacob A. Riis: ”How the Other Half Lives”
Jacob A. Riis Museet, Ribe.

The Museum of the City of New York.

Den Ideelle Amerikaner - Jacob A. Riis af
Tom Buk-Swienty - Gyldendal 2005.

Jacob A. Riis: Revealing New York's Other Half. A Complete Catalogue of His Photographs.

Bonnie Yochelson.

Voigtländer "Prototyp 132"

Kameraet som aldrig blev bygget

Bernd K. Otto

Oversat af Klaus-Eckard Riess

Voigtländer "Prototyp 132" og Zeiss Ikon Contarex.

I foregående udgave af Objektiv kunne man læse en artikel af Bernd K. Otto, som byggede på samtaler med den over halvfems år gamle, i mellemtiden afdøde kamerakonstruktør Walter Swarofsky. Denne fortalte om sit begivenhedsrige liv og sit arbejde for de kendte tyske firmaer Carl Zeiss, Voigtländer, Rollei og Leitz. Nærværende udgave af Objektiv gengiver et indlæg om den nævnte "Prototyp 132", som Bernd K. Otto skrev for tyve år siden, lige efter at han havde lært Walter Swarofsky at kende.

Udviklingen af det i grunden revolutionerende spaltelukker-spejlreflekskamera, som Voigtländer havde givet betegnelsen "Prototyp 132", var blevet påbegyndt helt tilbage i starten af 1956. Kaster vi et blik på markedssituationen ved denne tid, så finder vi hos Zeiss Ikon AG Contaflex med Compur-lukker samt Contax IIa og IIIa som systemkamera, dog uden spejlrefleks. Leitz fremstillede Leica IIIg

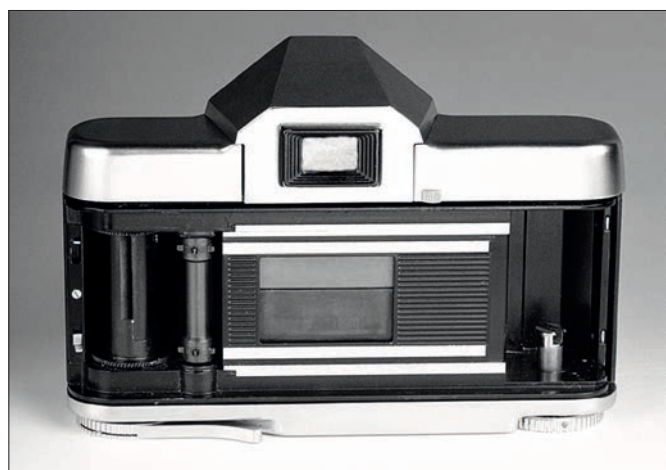
og Leica M3, men kom først otte år senere med Leicaflex. VEB Zeiss Ikon i Dresden var i 1956 nået til Contax E som er et SLR-kamera med indbygget men ukoblet belysningsmåler.

I maj 1959 var udviklingsarbejdet til projekt 132 stort set afsluttet. To funktionsdygtige prototyper stod parate. Som det er almindelig kendt, så var Voigtländer AG ikke mere i farmakonzern Schering's besiddelse. Lige så stille havde Carl Zeiss stiftelsen den 18. maj 1956 overtaget alle aktier og derved forlenet sit datterselskab Zeiss Ikon AG med en søster. Normalt ville man have forventet en meningsfuld sammenlægning af begge virksomheder ved samtidig reducere af sortimentet, opdeling af produktionen og fælles forskningsarbejde og marketing. Intet af dette skete.

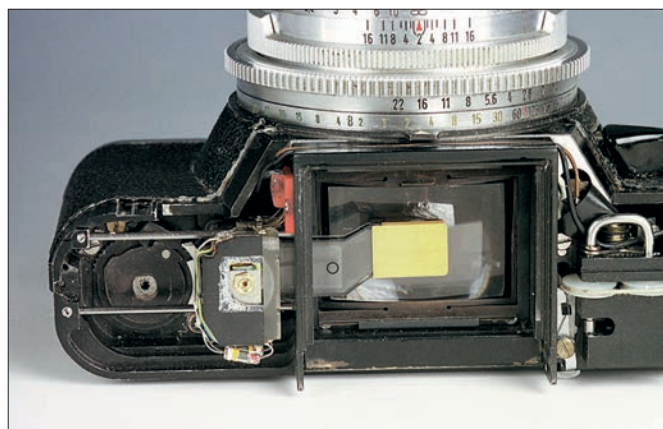
Dog tilbage til den omtalte Prototyp 132. På Photokina 1958 præsenterede Zeiss Ikon sin nye topmodel Contarex, der kan betragtes som en blanding af bestseller-kameraet Contaflex med det verdensberømte Contax. Først i begyndelsen af 1960 nåede dette kamera ud på fotohandlernes diske. Selv i dag, tres år efter begivenheden, nyder Contarex stor anseelse hos fotografika-samlere. Men hvis man tror, at nogle af Voigtländer-prototypens karakteristika har fundet

Foregående side:

Kameraet, som var forud for alle andre og kunne være blevet en verdenssucces.

vej ind i det beundrede Contarex, så tager man grundigt fejl. Med udviklingen af "132" skabtes fra 1956 til 1959 et spejlreflekskamera, som i teknisk henseende var langt foran produkterne fra alle andre firmaer i verden. Uden overdivelse kan kameraet betegnes som en milepæl i kamerahistorien, der er ukendt for mange den dag i dag. Men hvad har dette kamera, som andre firmaer først kom til at realisere mange år senere? Særlig kendetegnende er den moderne, lukkede og elegante form uden fremspringende betjeningslementer. De hidtil kendte spaltelukkere af lærred (Leica) eller metaljalousier (Contax) blev afløst af en fuldstændig ny metallamel-lukker, der bestod af to åbningslameller og to lukkelameller. Spaltebredden blev styret af åbningslamellerne, der med en løbetid på 8 millisekunder dannede lukkertider-

Et rent og enkelt design, helt uden knapper.

Kameraet set fra bunden med fremtræksarm, tælleværk, returspoling og batteribeholder.

Med bagklædningen fjernet bliver spaltelukkerens to metallameller synlige.

Kameraet uden det udskiftelige Objektiv og med topdækslet løftet til siden.

Et kig ind i kameraet med målecellen, der kan skubbes ind i strålegangen mellem matskive og søgerprisme.

ne B og $1 - 1/1000$ sek., og tillod desuden en blitz-synkrontid på $1/100$ sek.. Først adskillige år senere lykkedes det for japanske firmaer at skabe lignende konstruktioner (Copal).

Lyst søgerbillede efter eksponeringen

"Prototyp 132" var blevet udstyret med et tilbagespringende spejl, som efter eksponeringen åbnede objektivblænden på den maksimale værdi. I Contarex klappede spejlet også tilbage, men blænden åbnede først helt ved det næste fremtræk.

Der kunne skiftes mellem skaktsøger og prisme. Men hvordan skulle en pålidelig belysningsmåling så fungere? Det blev i hvert fald ikke ved en udvendig anbragt selen-målecelle, som det såkaldte "bullseye" på Contarex. Derimod brugtes en CdS-fotomodstand, der blev strømforsynet af et lille batteri og kunne skubbes ind i søgerens strålegang. Koblingen mellem tid og blænde blev styret over en enkel indstillingsring. TTL-belysningsmålingen foregik ved nedblænding, dvs. ved arbejds-blænden, på samme måde som på Pentax Spotmatic i 1964. Belysningsmålerens indeksemærke kan ses både igennem skaktsøgeren og prismesøgeren. Er målecellen skubbet ind, så markerer den samtidig veksleobjektivernes målefelt. Det skal lige bemærkes, at Zeiss Ikons Contarex super først i 1967 blev forsynet med TTL-belysningsmåling, men til gengæld ved fuld åben blænde.

Bagklædningen er aftagelig og har en filmtrykplade af glas.

Walter Swarofsky har skilt kameraet ad og forklarer opbygning og funktion.

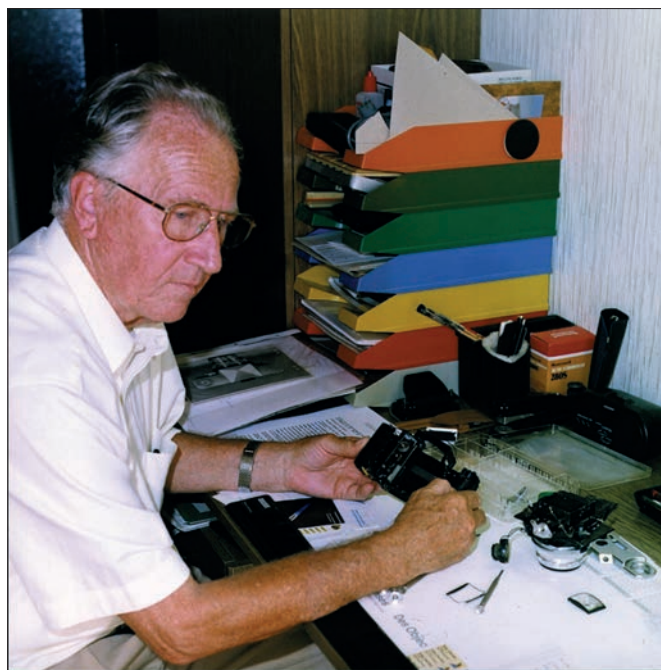
Udefra ses af belysningsmåleren i det elegante kamera 132 kun den lille knap, som bruges til at skubbe målecellen på to rundstænger hen over midten af søgerens fresnellinse. Fresnellinsen er udskiftelig og kan erstattes af enten en ren matskive eller en klarglasskive. Alt dette påvirker ikke det nye TTL-belysningsmålersystem, som fungerer både med prisme og med skaktsøger. Hvor banebrydende det har været i 1959, kan ses ved, at det for Nikon først med F3 i 1980 lykkedes at opretholde TTL-målingen med alle søgertyper.

"Spejl-black out" reduceret til et minimum

Prototypen besad et billedtællerværk til 20 og 36 optagelser, som automatisk sprang tilbage på 0, når bagklædningen blev taget af.

En anden nyhed var, at filmen blev holdt plan af en trykplade af glas. Selvdøsløseren skulle ikke spændes separat, men blev udløst ved at man simpelthen trak udløserpalen op efter.

Efter at kameraet er blevet udløst, hvorved spejlet giver strålegangen fri og blænden lukker automatisk ned på den af belysningsmåleren givne værdi, vender ved kortere lukkertider end $1/60$ sek. søgerbilledet så hurtigt tilbage, at det korte black-out dårlig nok bemærkes.

Ved siden af vidvinklen Skoparex 3,4/35 mm var der tænkt på Color-Skopar 2,8/50 mm og Ultron 2/50 mm som normalobjektiver. Desuden skulle et portrætobjektiv af 2,8/90 mm og en tele på 2,4/200 mm sammen Dynarex 4/135 mm og den dengang verdensnye Zoom 2,8/36-82 mm supplere objektivpaletten. For resten havde Walter Swarofsky også udviklet den mekaniske del af denne første skyde-zoom. I informationsmappen til de to prototyper 132, som endnu eksisterer, tales der også om et spejlobjektiv 5,6/500 mm.

Forpasset chance

Den af 607 enkeltdele sammensatte "Prototyp 132" bestod af to hovedgrupper. Der er tale om selve kamerahuset med lukker, lukkeroptræk, filmtransport og tællerværk, og så et spejlhus med spejl og klapper, dertil styremekanisme, blæn-

Den verdensnye Voigtländer Zoomar 2,8/36-82 mm. Walter Swarofsky har konstrueret objektivets mekanik.

demekanik og selvudløser. Alt det øvrige blev monteret på disse to hovedgrupper, hvorved der også var tænkt på servicevenlighed med god adgang til justeringsstederne. Kameraets prisleje skulle ligge et godt stykke under DM 1.000,-.

Hvis "Prototyp 132" var kommet på markedet i 1960, ville det have fået en betydelig indflydelse på hele kameraudviklingen. At Zeiss Ikon/Voigtländers ledelse ikke ville erkende de store tekniske nyheder og derfor traf væsentlige fejlpositioner, blev nok en medvirkende årsag til koncernens senere disaster. Selv en anvendelse af disse innovationer indenfor Contarex-rækken havde sikkert udvirket noget positivt.

Preus Museum – en fotohistorie

”Det nasjonale fotomuseet”

Tune Laug

Preus Museum i Marinens gamle Magasin A bygning i Horten.

Preus Museum er et meget veletablert og bredt favnende fotomuseum beliggende i Horten ved Oslofjorden i Norge. Museets store samling af kameraer, fotografier mm og dets fagbibliotek er af international klasse. Preus Museum har til huse i en solid ældre Magasin-bygning, som tilhører det norske Marinemuseum. Jeg besøgte fotomuseet i sommeren 2019. Museet ligger på fjerde sal og der er adgang via både trappe og elevator.

Leif Preus

Der er en dyb sammenhæng, ikke mindst af fotohistorisk interesse, mellem Leif Preus og det nuværende nationale fotomuseum ”Preus Museum”. Det er takket være nordmanden Leif Preus

(1928 – 2013), at vi i dag kan besøge et så udsøgt fotomuseum i Nordeuropa. Leif Preus er født og opvokset i Horten, som dengang var en stor Marinebase i Norge. I de første otte erhvervsaktive år var han ansat som undervisningsofficer i Marinen og havde bl.a. en del opgaver med fotografering. Leif blev stadig mere optaget af at fotografere, han ville gerne i lære som fotograf, men det var der ikke råd til. Alligevel lykkedes det Leif Preus, sammen med Odd Ruud, at etablere sin første fotoforretning i Horten i 1956. Med støtte fra Horten Kommune etablerede Preus et fotolaboratorium, som han efterhånden udviklede til et af landets største. Med stor interesse for fotografering og god forretningssans lykkedes det

Leif Preus, Preus Foto forretning i Storgaten 44, 1958.

Leif Preus 1985, foto: Espen Tveit.

Leif Preus at opbygge en hel kæde af fotobutikker, som på sit højeste rummede over 200 ansatte og mere end 40 butikker. Leif Preus etablerede også

”Colour Art Photo”, som han udviklede til en hel europæisk kæde af frie selvstændige fotografer som fik større gennemslagskraft gennem en fæl-

les markedsføring. Disse aktiviteter gav Leif Preus en solid økonomisk baggrund til indkøb af forskellige klenodier indenfor fotografika.

Selvportrett med kameraer, tatt med Thomas Suttons panoramakamera med vannlinse, 1975 (foto: Leif Preus)

En samler tager form

Da Leif Preus fyldte 80 år i 2008 udgav Preus Museum i samarbejde med "Norsk Fotohistorisk Forening" et fornemt festskrift til hans ære. I hæftet fortæller en række relevante personligheder om Leif Preus og hans indsats for fotografien, og de viser forskellige vinkler på fotografien, som vil blive ved med at appellere til os og inspirere os. Af festskriftet fremgår det, at LP begyndte at samle på kameraer i slutningen af 1960'erne. Først fik han foræret et kamera, og siden blev han tilbudt et ældre kamera, som han købte for ca. 30 kr... *"det var nummer to! Slik var det, så gikk resten av sig själv"*. (Festskrift s. 80). Helt af sig selv gik det ikke. Leif søgte viden i fotolitteraturen, korresponderede med Helmut Gernsheim, og han traf Uwe Breker i Köln (Auktionshus Breker). Interessen for grafik tog fart og Leif Preus købte fotobøger og hele bogsamlinger med relation til fotografi. Ligeledes kameraer, fotoudstyr og originale fotografier fra kendte fotografer fra Daguerre's tid til vor tid. Både nationale og internationale indkøb.

Medskaber af en prisbølge

En dag i 1974, da Leif bladrede i et auktionsskatalog fra Christies i London, så han, at et Thomas Sutton panoramakamera med vandfyldt linse var til salg. Man kender kun ganske få eksemplarer af dette meget specielle kamera. Han havde set kameraet i Science Museum

Opstilling: Thomas Sutton panoramakameraet med 100 graders buet negativpladeholder for glasnegativer.

Thomas Suttons panoramakamera, 1861. Thomas Sutton patenterede linsen i 1859, den er konstrueret af to glashalvkugler, som er fyldt med vand. Linsen er verdens førstproducerede vidvinkel linse.

i London. Leif fortæller, at indtil da var intet kamera på verdensmarkedet solgt for mere end 2000 pund. Leif Preus købte kameraet for 145.000 kr! Det medførte noget af en chokbølge og førte til prisstigninger på grafik. Men det fik også den effekt, at folk som ønskede at sælge grafik, henvendte sig til ham.

Det første Preus Fotomuseum

I takt med at Leif Preus' forretningsvirksomhed ekspanderede, flyttede man til større lokaler i Horten i 1974. Her var god plads og et stort brunmalet rum som stod tomt. Så fik Leif den ide at montere nogle hylder og indrette lokalet med dele fra sin fotosamling; - på den måde var der noget at se på ved indvielsen. Og det blev hurtigt vældigt populært for de ansatte og interessere-

de gæster at besøge "det brune rum". Leif havde ikke tidligere tænkt på at skabe et museum. Som resultat af den store interesse etablerede Leif Preus i 1976 Preus Fotomuseum i firmaets tidligere laboratoriebygning beliggende på Langgaten i Horten. Den fototekniske samling var imponerende lige fra museets start. I 1977 blev museet nomineret til "European Museum of The Year Award", som det første norske museum. Leif fortæller i Festskriftet, at han tidligt kom frem til den konklusion, at hans museum skulle adskilles fra hans forretningsvirksomhed. Således at man ved dårlige tider ikke

Camera Obscura, 1835.

pludselig kunne havne i den situation, at virksomheden solgte klenodier ud fra samlingen. Leif ønskede også, at hele samlingen blev solgt til den norske stat med henblik på et statsligt fotomuseum i Horten. Det viste sig hen ad vejen, at staten også var interesseret i at købe hans store samling, bl.a. fordi den dækkede bredt og var af så høj en klasse. Efter en række forhandlinger blev der indgået en aftale og en handel i 1994. Den norske stat købte Preus Fotomuseum for 46 mill. kr. af Preus Foto A/S og Leif Preus. Der var i de forløbne år indkøbt for 73 mill. kr. til samlingen. Leif Preus kunne sikkert have opnået mere på verdensmarke-

Tre montrer: daguerreotypi, vådplader og tørplader.

Daguerreotypimontre med sensitiveringsboks øverst i midten og en kviksølv fremkalderboks th.

Vådplademontre. "Vådpladerne" gav i modsætning til daguerreotypierne mulighed for at fremstille kopier.

Montre med daguerreotypi kameraer. A. Gaudin, ca. 1840 – 1850, th.

"Laterna Magica" Fra Preus Fotomuseum på Langgaten i Horten.

Preus Museum – Det nasjonale fotomuseet i Norge

Det nuværende Preus Museum blev etableret den 1. januar 1995 med Leif Preus som direktør (1995 – 1997), stadigvæk beliggende i Langgaten. Efter flere år med forviklinger og forsinkelser, bl.a. omkring den nye etablering, kunne man endelig år 2001 flytte museet til den nuværende adresse i Magasin A på Karljohansvern i Horten. Museet bygger på tre ben: Teknisk samling, galleri og bibliotek. Mange fine klenodier er udstillet og rigtig meget fotografika er i depot, men kan jo så pudses af til de skiftende udstillinger. Når man køber billet, får man udleveret to guidehæfter: det ene "en fotohistorie" omhandler hele den kamera-fototekniske udvikling og det andet hæfte er en guide til fotogalleriet. Selve udstillingerne er føjet flot ind i de mange smukke hvælvinger, der præger fjerde salen i magasinbygningen fra 1860'erne. Den norske arkitekt Sverre Fehn har stået for den stilfulde museumsindretning.

En fotohistorie, fototeknisk udstilling

Det allerførste der møder én er et camera obscura fra 1835, forgængeren til selve "kamerakroppen" med objektiv. Herefter vises

"Gudvangen" i Norge, stereofotografi fra museets billedsamling.

Daguerreotypi af Niagara vandfaldene, fra museets samling.

i tre montrer tre store tekniske udviklingsspring for kamera og udstyr: Daguerreotypiet, vådpladerne og tørpladerne. Næste store spring var at overføre erfaringerne fra tørpladerne til rullefilm, som vi kender det fra Kodak, men museet viser også andre samtidige løsninger. Det gav mulighed for forenkling og masseproduktion, og gav mulighed for, at rigtig mange mennesker selv kunne fotografere. Helt tilbage til daguerreotypiperioden ca. 1840 – 1860, blev der også produceret stereokameraer, og stereo har fået sin egen store montre i udstillingen, med tilhørende plancher af stereo-optagelser. Udstillingen fortsætter med målsøgerkameraer, spejlrefleks, polaroid mm.

Goerz-Anschütz kamera med rullegardinlukker, op til 1/1000 sekund, ca. 1893. Kameraet dannede forbillede for de efterfølgende årtiers pressekamera.

John Benjamin Dancer's vådplade stereokamera fra 1856, med magasin. Ét af de første kameraer med dobbelt objektiv.

Ross' vådpladekamera med Petzvalobjektiv 1865.

L'Escopette til rullefilm, 110 optagelser i format: 6,8 x 7,2 cm. 1888.

Konstruktion: Albert Darier.

Lee Miller på Galleri plakaten ved indgangen til Preus Museum.

Preus Museumsbibliotek.

"Camera Work", grundlagt i 1903 af Alfred Stieglitz, New York. Preus Museum har alle årgange komplet.

Galleri

Preus Museum's galleri har skiftende udstillinger, og der var to udstillinger, da jeg var der. Den ene var en udstilling om den kendte mode- og krigsfotograf Lee Miller, 1907-1977: "War and fashion". Lee Miller mødte en masse mennesker indenfor kunst og fotografi i både USA og Europa og samarbejdede bl.a. med Man Ray og Edward Steichen. Den anden udstilling, "Krigstid 1935 – 1950" var en hyldest til en række kvindelige norske fotografer, som bidrog med billeder indenfor genrerne dokumentar og fotojournalistik i det offentlige rum i denne meget konfliktfyldte periode i Europa. Med udstillingen trækkes deres flotte indsats frem fra glemslen.

Bibliotek

Preus Museum's bibliotek er et offentligt forskningsbibliotek for faget fotografi i bred forstand. Samlingen består af ca. 30.000 bind og har en omfattende tidskriftsamling på ca. 1000 titler, bl.a. Edward Steichens "Camera Work" komplet 1903 – 1917. Centrale emner i bogsamlingen er bl.a.: Fotohistorie, kamerahistorie, fotografiske håndbøger, mikro- og makrofotografi, stereofotografi og farvefotografi. Og for at få et indtryk af mængderne af fotodokumentationen, så fylder alene det historiske arkiv nu ca. 141 hyldemeter. Det kan dreje sig om små private arkiver med noter og lidt udklip, til store samlede arkiver, f.eks. fra Oslo Kamera Klubb (1921 – ca. 1980) og fotoarkivet fra avisen "Morgenposten" (1953 – 1970). Eller arkiver fra norske fotografer som Anders Beer Wilse og Johanna Elisabeth Meyer. Arkivet rummer også originale breve fra fotopionererne Niépce, Daguerre og Talbot.

Boghandel

I forbindelse med billetsalget er der en foto-boghandel. Her vil jeg nævne bogen "En Fotohistorie" Forlaget Press, 467 sider, udg. 2015. En bredt anlagt fotohistorisk fremstilling ud fra Preus Museums samling af fotografika. Der er fokus på både teknologi, kultur- og kunstudvikling inden for fotografiet. Se nærmere på Preus Museums netbutik. Boghandlen byder også på gaver, analog film og lidt specielle kameraer, f.eks. "BelAir – City Slicker Camera", det blå-gule CMYK kamera og "Diana F+".

Hjemmeside

Preus Museum har en udmærket hjemmeside:

<https://www.preusmuseum.no/>

Det er muligt at søge på ord, og så vil der typisk dukke flere muligheder op, som man kan søge videre på. Ved at benytte Preus Museum's hjemmeside og ved at læse deres nyhedsbreve og ikke mindst ved at besøge dem, får man indblik i, hvor alsidigt og professionelt Preus Museum navigerer i tidens museumsudvikling. Det lover godt for fremtiden at se, hvor mange aktiviteter museet byder på, både indendørs og udendørs, for fotokendere og for børnefamilier, og med muligheder for hjemmefra at få digitale museumsoplevelser.

Efterord

Det har været meget interessant og en stor fornøjelse for mig at besøge Preus Museum for første gang; og næste gang tror jeg, at jeg vil overnatte i Horten for

Fra Preus Museums boghandel.

at have ekstra god tid til alle detaljer og evt. et besøg hos naboen Marinemuseet. Tankerne går også til Leif Preus, for uden hans store, energiske og velvillige indsats havde der næppe eksisteret et norsk nationalt fotomuseum, og da slet ikke med den høje internationale standard, som Leif Preus havde skabt gennem flere årtier. Leif Preus har med sin store - og alsidige - indsats betydet utrolig meget for fotografien i Norge og internationalt; han var en ihærdig og dygtig ildsjæl og iværksætter med stor indsigt i fotografien.

Tak til:

Leif Preus.

Andreas Harvik, fotograf.

Monika Sjøe, Festskrift og kontaktperson.

Preus Museum og hjemmeside.

Norske og danske fothistoriske medlemmer for inspiration.

Fra Reflecta til Rollop

En øst-vest skæbnefortælling fra fotohistorien

Klaus-Eckard Riess

I det Herrens år 1900 grundlagte mekanikermester Ferdinand Merkel et kameraværksted i den romantiske lille by Tharandt ved Dresden. Han begyndte med fire medarbejdere og lærlingen Woldemar Beier. Denne startede i 1924 en kamerafabrik i sit eget navn. Kamerafabrik Woldemar Beier KG voksede sig stort og kom til at klare alle skær i de efterfølgende omskiftelige tider. Firmaet

Reflecta, fremstillet af Kamera-Werk C. Richter i Tharandt, 1932 til 1947.

blev verdensberømt med kameranavne som bl.a. "Beira" og "Beirette" og forblev i familiens regi helt til tvangsnationaliseringen i 1972. Hele denne spændende historie kan læses i *Objektiv* nr. 144.

Camera-Werk Ferdinand Merkel fik også vokseværk. Ved 25-års jubilæet i 1925 var det kommet op på mere end 60 medarbejdere og blev særlig kendt for det smukke tropekamera "Phönix". Sikkert inspireret af Rolleiflex vovede Ferdinand Merkel i 1929 at udvikle et simpelt TLR-kamera, som fik betegnelsen "Methar". Dog gerådede han ud i gentagne økonomiske fortrædeligheder, kastede til sidst håndklædet i ringen, og blev erklæret konkurs i 1932.

Så var det at Fritz Richter kom på banen. Han overtog, moderniserede og udvidede virksomheden, samt omdøbte den til Kamera-Werk C. Richter Tharandt, hvor C'et står for hustruens navn Charlotte Richter. Hans store slagnummer blev det toøjede spejlreflekskamera "Reflecta" i format 6x6 cm. Det var et ægte TLR-kamera med matskive og søgerskakt samt en indvendig tubus, som flyttede søger og optagelsesobjektiv samtidigt ved skarphed-sindstillingen. Begge objektiver var et Meritar 3,5/75 fra E. Ludwig, hvoraf det ene sad i en Stelo-lukker fra Otto Werner i Tharandt. Lukkeren kunne indstilles på B og T samt lukkertiderne 1/25, 1/50 og 1/100 sek. For øvrigt måtte også Otto Werner i 1972 finde sig i, at få sin virksomhed konfiskeret af DDR-staten. Han døde selv samme år.

At Fritz Richter var i stand til at sælge sit "Reflecta" for kun 39,- Reichsmark, gav ham et så stort boom,

at han kunne rejse en tre-etagers fabriksbygning på Opitzer Weg i Tharandt til sine mere end 120 ansatte. Han havde allerede forberedt fremstillingen af et forbedret "Reflecta II", da han i 1940 blev nødt til at omstille alt til krigsproduktion, som det var tilfældet i hele den tyske industri. Måske kan Fritz Richter takke Tharandts lidt afsides beliggenhed for, at han ikke blev ramt af de allieredes bombetogter under krigen. Til gengæld slap han ikke for den totale demontage efter russernes indmarch i 1945. Den forudseende Richter nåede dog i tide at skjule noget vigtigt udstyr og materiale, hvilket skulle komme ham til gavn senere hen. Han forsøgte en nystart, men da firmaet blev konfiskeret og nationaliseret i 1947, flygtede Fritz og Charlotte Richter ad forskellige veje vestpå sammen med deres fire børn.

Det nu statsejede VEB Kamera-Werk Tharandt lavede "Reflecta" om til et "Reflekta" (1949), fulgt op af et "Reflekta II" i 1950. Endnu samme år blev virksomheden slået sammen med VEB Welta Kamera-Werk Freital, der før konfiskationen i 1946 havde tilhørt de initiativrige grundlæggere Walter Waurich og Theodor Weber. De måtte finde sig i at blive smidt på porten.

Sidste skud på stammen af toøjede kameraer derfra blev det moderniserede "Weltaflex", som var i produktion fra 1954 til 1956 og nåede op på et styktal af 39.000 eksemplarer.

Endnu i krigstiden havde Fritz Richter stiftet et nært bekendtskab med forretningsmanden Karl Fischer. Da nu Fritz Richter og familie i hast måtte stikke af fra det russisk besatte Østtyskland, foreslog Karl Fischer ham at forsøge en nystart i den lille landlige hjemby Barntrup ved Lippe floden i Nordrhein-Westfalen, som lå i den mere venligsindede britiske zone. Det lykkedes også at leje lokaler i byens gamle og anse-

te cigarfabrik. Men en til kamerafabrikation kvalificeret arbejdsstyrke fandtes ikke i den halvt ødelagte by på kun 2500 indbyggere med 1000 tilkomne flygtninge. Så var det heldigt, at der ad eventyrlige og uransagelige veje efterhånden dukkede gamle betroede medarbejdere fra egnen omkring Tharandt op og medbragte det udstyr og materiale, som Fritz Richter havde formået at skjule hos dem. Ham selv var det åbenbart lykkedes at tage en god del af kontantformuen med sig. Den 30. oktober 1947 undertegnedes en selskabskontrakt, som tildelte Fritz Richter 2/3 og Karl Fischer 1/3 part i foretagendet, med førstnævnte som teknisk leder og sidstnævnte som forretningsfører. Da det kneb med at få rigtig gang i tingene, blev en flytning til Bünde i Westfalen overvejet. Der kontaktede man den 70-årige Max Baldeweg og den tidligere cigarfabrikant Rudolf Grüter og fik dem til at gå i gang med at stable et nyt Balda Kamera-Werk på benene. Baldewegs delvis ødelagte fabrik i Dresden var jo også blevet konfiskeret. Balda kan der læses om i Objektiv nr.131.

I januar 1948 indtraf en stor tragedie. På vej til et møde i Bünde forulykkede Fritz Richter og Karl Fischer med bilen, hvorved Richter mistede livet,

medens Fischer slap med skrækken. På basis af kontrakten fra oktober 1947 grundlagdes derfor den 14. maj 1948 "Lippische Camerafabrik Richter & Fischer GmbH", kaldt LIPCA, med de to forretningsførere Charlotte Richter og Karl Fischer.

På trods af modgang og skæbnens hårde slag havde man allerede på Hannover Messen i maj 1948 kunnet præsentere et nyt TLR-kamera med betegnelsen Licaflex. Dog kom kameraet på markedet som Flexo, fordi man frygtede bøvnl med Ernst Leitz, der så sig galt på alt, som bare kunde minde om Leica-navnet. Til gengæld brokkede Franke & Heidecke sig i 1952 over det toøjede Flexo, fordi navnet efter deres mening kom alt for tæt på Rolleiflex. Endnu en gang blev kameraet omdøbt, nu til Flexora, dog uden at andet end bogstaverne på fronten ændrede sig.

Flexo, ca. 1950.

Flexora, ca. 1951.

Flexora reklame.

Flexo/Flexora kameraet svarer langt hen ad vejen til forgængeren Reflecta fra Tharandt. Men i stedet for Stelo lukkeren fra Otto Werner sad nu en Prontor fra Gauthier i Calmbach på kameraet, og Meritar objektivet fra E. Ludwig blev erstattet af et Ennar fra Enna-Werk i München. Afstanden kunne stadig indstilles på kamerafronten med en pal nedenfor lukkeren, hvorved begge objektiver flyttes simultant ved hjælp af et fælles tubusdrev. Lukkeren er uden forbindelse til filmtransporten, altså uden sikring imod dobbelt-eksponering. Filmen spoles frem med en rund knap på siden af kameraet, medens der holdes øje med billednumrene i den røde rude i bagklædningen. I modsætning til Rolleiflex bliver filmen anbragt på en separat filmkammerenhed, som skal tages helt ud til filmskift.

Rollop I, 1954.

Som en følge af små ændringer af søger-skakten eller anvendelse af forskellige objektiver eller lukkerversioner, blev det med tiden til lidt forskellige modeller af Flexora. Den vigtigste forbedring har nok været anbringelsen af en blitzkontakt.

Fra august 1953 kunne man erhverve et praktisk lille tilbehør, som bestod i et tælleværk med spærring, der kunne anbringes på Flexora kameraets filmtransportknap. Denne smarte sag blev produceret af fa. Plaubel i Frankfurt, hvis klapkamera Roll-Op II allerede i 1935 havde været forsynet med et tilsvarende

tælleværk. Dette fortæller noget om den venskabelige forbindelse mellem Karl Fischer og Plaubels indehaver Goetz Schrader og giver samtidigt en forklaring på oprindelsen til navnet Rollop af det kommende, opsigtsvækkende TLR-kamera fra LIPCA.

Efterhånden som de første barske efterkrigsår blev overvundet, en vis velstand vendte tilbage og udviklingen gik videre, kom det til at stå klart, at Flexora kameraet ikke mere var up to date. Vistnok under medvirken af Goetz Schrader fra Plaubel blev det dengang moderne TLR-kamera Rollop udviklet og sendt på markedet i 1954. Selve kamerahuset bestod nu ikke mere af udstansede og sammenlittede blikplader, men var af trykstøbt letmetal. Firmaets medarbejdere måtte omstille sig fra at stanse, svejse og nitte til at afgrate, slibe og polere. Som på Rolleiflex havde man anbragt en vinkelformet bagklædning på kameraet, hvorved filmen kunne sættes direkte i, uden først at tage et indvendigt filmkammer ud. Dette var blevet muliggjort, fordi Franke & Heideckes patenter i mellemtiden var udløbet. Lysskakten blev også ændret, sådan at den kunne omdannes til en rammesøger, tilmed med parallakseudligning, idet indbliksåbningen lod sig forskyde. Afstandsindstillingen bevægede hele frontpladen frem og tilbage, når man drejede på den runde knap på venstre side af kamerahuset. Som objektiver benyttedes Ennagon 3,5/7,5 cm i enten Prontor S eller Prontor SV lukker fra Gauthier. På den første model spillede man filmen frem vel hjælp af en rund knap i højre kameraside. Det efterfølgende Rollop II fik en smart svingarm i stedet for. Med tiden blev også lukkeroptræk og transportspærre koblet til.

Rollop 2,8 automatic, der første gang blev præsenteret på Photokina 1956, byder på væsentlige forbedringer. Det relativt lysstærke Ennit 2,8/8 cm sidder i en Prontor SVS lukker, der har lysværdikobling og forlener samtidigt kameraet et helt nyt look. Også udløserknappen har nu fundet vej til fronten. Tilmed kunne kameraet leveres med snitbilledafstandsmåler i matskiven.

Rollop II, 1954.

Rollop 2,8 automatic, 1956.

I PhotoDeal nr. I/2019 beretter den anerkendte, i mellemtiden desværre afdøde tyske pressefotograf Manfred Rehm om sin første kærlighed - et Rollop kamera. Som 18-årig teenager var det selvfølgelig umuligt for ham, bare at komme i nærheden af det tilbedte Rolleiflex. Et noget tilsvarende, dog meget billigere Rollop måtte gøre det for ham. Han lykkedes med at finde et brugt hos en fotohandler i Frankfurt. Senere erhvervede han topmodellen Rollop automatic for næsten 300 DM på afbetaling hos Photo Porst i Nürnberg. Det ledte til starten af hans karriere.

Der fandtes også et åbenbart meget sjældent Rollop Dreiformatkamera. Med det kunne man på en 120 film optage 12 stk. 6x6 cm billeder, eller 16 stk. 4x4 cm billeder, og vistnok også op til 36 stk. 24x36 mm billeder.

I modsætning til de mere end 100 ansatte i Charlotte og Fritz Richters virksomhed i Tharandt, kom man i Barntrup nok aldrig op over de halvtreds. Især efter midten af 1950'erne gik det ind imellem op og ned med hensyn til omsætning og beskæftigelse. Ved slutningen af årtiet begyndte den japanske konkurrence allerede at gøre sig gældende på eksportsiden. Karl Fischer havde en del diskussioner om eventuelle fælles tiltag med andre små kameraproducenter som Plaubel, Bilora, Regula, Iloca mv. I 1958 dukkede en ny samarbejdspartner op for Lipca. Men det viste sig at være et tveægget sværd. Nu solgtes Rollop kameraerne nemlig igennem det store postordre-varehus Quelle, der pressede priserne ned, hvilket samtidigt bevirkede, at fotohandlerne faldt fra. En lignende skæbne fik Lordomat kameraerne fra Rudolf Leidolf i Wetzlar.

I 1961 blev firmaet til "Lipca GmbH Kamerafabrik" og flyttede til Bad Nauheim. Karl Fischer trak sig ud, men Charlotte Fischer flyttede med. Da interessen for de toøjede spejlreflekskameraer og dermed også afsætningen dalede, bragte Lipca GmbH nogle 35 mm kameraer på markedet. De var dog blevet fremstillet hos henholdsvis Franka i Bayreuth og King Regula i Bad Liebenzell. Det nydelige Rollop 35, som ses på billedet, svarer til et Frankamatic Lux fra 1961 og stort set også til et Adox Polomatic 2 fra samme år. Kameraets belysningsautomatik er af en relativ primitiv art, som bygger på kombinationen af en Prontor-Lux lukker med belysningsmåleren fra Bertram i München. Ved indstilling af filmfølsomheden vælges automatisk lukkertiden. Det betyder f.eks. at alle billeder taget på 10 ISO film belyses med 1/30 sek., og alle billeder taget på 400 ISO film belyses med 1/500 sek. Det er ikke særlig smart, men kan dog kaldes en lukkertidsprioriteret automatik. Belysningsmålerens udslag aftastes mekanisk, og udfra positionen indstilles automatisk den korrekte blænderstørrelse.

Likvidationen af Lipca GmbH Kamerawerk i marts 1972 trak slutstrengen for hele denne bevægende historie.

Om Charlotte Richter kan fortælles, at hun levede under ret beskedne forhold i Bad Nauheim. Til

sidst hentede hendes søn hende til Calmbach, hvor hun indtil sin pensionering endnu bestred et job i byens forvaltning. År 2000 lukkede hun sine øjne i den velsignede alder af 87 år.

Tillad mig til sidst en personlig kommentar: Hatten af for sådan en kvinde! Dem var der mange af i de vanskelige efterkrigsår. Bl.a. min egen mor.

Kilder:

Richard Hummel "Spiegelreflexkameras aus Dresden".
Herbert Blumtritt "Geschichte der Dresdner Fotoindustrie".
Günther Kadlubek "Kameras aus Dresden herum".
Peter Barz "Lipca - en artikelserie i Photographica Cabinet 2002".

Billeder:

Kjeld Jensen.
Leif Johansen.
Klaus D. Dehler.

Rollop 35 (Frankamatic Lux), 1961.

Billedgruppen

Gerhard Ryding

Referater

Møde i billedgruppen

22. oktober 2020

Ann Vibeke Knudsen

Peter Randløv viste gamle - og enkelte nye - stereobilleder på storskærm med sit stereofremviserudstyr. Det er en god oplevelse at se de gamle stereobilleder - som mange af os kender så godt og normalt ser gennem et gammelt stereoskop eller en stereobrille i plastik. Storformatet byder på en helt anderledes oplevelse, som at se en film i biografen i stedet for på sit fjernsyn.

Peter tog udgangspunkt i det gamle temanummer af Objektiv, nr. 37 fra 1987, om "Stereoskopi". Pennefører i 1987 var Flemming Berendt, som havde fået hjælp fra flere af foreningens medlemmer, ikke mindst fra Peter Randløv og Andreas Trier Mørch, hvis stereobilleder blev vist i temanummeret - og som vi nu kunne nyde i fornem gengivelse i 3-D via Peters udstyr - iført de nødvendige briller.

Historien om stereobilledet fik vi gennemgået af Peter Randløv - og for de, der ikke var med til mødet vil jeg varmt anbefale at finde det gamle nummer frem og genlæse det. (Har du det ikke selv på hylden, så husk at Objektiv fra 1976-2018 kan downloades som PDF'er fra foreningens hjemmeside, objektiv.dk).

*

Ann Vibeke

Kommende møder

Elfelts personale og de kendte

Torsdag den 25. februar 2021

Der er dukket et spændende nyt Elfelt arkiv op, som indeholder flere interessante ting, som ikke tidligere har været kendt i vores kreds af fothistorisk interesserede. Det vil Lennart Weber fortælle om til foredraget. Arkivet omfatter en mappe med personalefotos, bl.a. et foto af en meget smuk, ung kvinde, Inger Weile, som han senere forærede firmaet til. I arkivet var der desuden to tykke mapper med Peter Elfelts fotografier af datidens kendte danskere. Og endeligt var der en mappe med teater-historie som viser, at Peter Elfelt gennem fire år var en langt mere aktiv amatørskuespiller end vi hidtil har hørt. Bl.a. har han i en periode været formand for bestyrelsen for teatret Carmen, der i slutningen af 1800'tallet lå på strøget i København.

Hvis der bliver plads til det, vil Lennart også vise nogle eksempler på de nyeste fund af interessante fotografiske postkort, som Peter Elfelt også udgav.

Fotografiet er fra en firmaskovtur, hvor Peter Elfelt sidder i midten på første række.

Fotograf Marius Knudsen, håndpluk fra 1.2 ton glasnegativer

Torsdag den 25. marts 2021

Per Christiansen beretter om hvordan en tilfældig samtale førte til anskaffelsen af 1,2 til 1,5 ton glasnegativer fra Borupfotografen Marius Knudsen, 1891-1954. Det anslås at der er 8-10.000 plader i alt. Deraf er cirka 1.200 blevet scannede og præsenteret på:
www.mariusknudsen.dk

*Automobil og ansatte på Skjoldnæsholm.
Vejarbejde.
Traktorer og heste i en brydningstid.*

Marius Knudsen fandt en niche som fotograf på større sjællandske gårde og godser, hvor han hvert år fotograferede folkeholdet. Han startede som fotograf i 1919, og var aktiv til sin død i 1954. Ejendommen blev overtaget af sønnen, der bevarede ejendommen næsten uændret fra den blev bygget i 1929. Dog blev glastaget på atelieret udskiftet og atelieret ændredes til beboelse.

Aldrig før er der blevet fotograferet så meget på Bornholm!

Billedforedrag - i billedgruppen torsdag 8. april 2021 - fra 19.30.

7. og 8. maj 1945 blev Nexø og Rønne smadret af russiske bomber. Russerne besatte øen. Det vil jeg fortælle om - og især vise en mængde billeder, som jeg gennem årene bl.a. har været med til "at grave" frem af forskellige gemmer.

At der aldrig før har været taget så mange billeder gælder årene 1945-1946, som desværre ikke betød afslutningen på Anden Verdenskrig på Bornholm, men i stedet en voldsom optrapning:

5. maj 1945 var dog også en befrielsesdag på Bornholm. Og der blev festet overalt på øen, mørklægningsgardinerne blev smidt ud. Der var fred i Danmark, jublen ville ingen ende tage.

Jo! Det ville den.

7. maj 1945, midt på dagen, blev Bornholms to største byer, Nexø og Rønne overfløjet af sovjetrussiske flyvere - og de bombede de to byer, havnene, og gaderne. "Heldigvis" var danske dødsfald begrænsede, ti mennesker døde, én i Nexø, ni i Rønne. Men dertil et ukendt antal tyske og lettiske flygtninge.

Bornholms tyske kommandant ville ikke overgive sig, og russerne meddelte med flyveblade, at man ville bombe igen 8. maj.

Beboerne blev evakuerede - nej de flygtede ud af byerne om natten - og dagen efter blev de to byer på det nærmeste sønderbombede.

9. maj ankom de første russiske stødtropper og besatte Bornholm. Først næsten et år efter, 5. april 1946, forlod den

sidste, russiske marinesoldat Bornholm. Først da var freden kommet til Bornholm.

Men fotografierne? Der blev i dagene efter ødelæggelserne fotograferet på livet løs. Det var ikke forbudt (som det fx var under den tyske besættelse). Øens egne fotografer tog billeder, Frihedsrådets fotografer fotograferede, tilrejsende embedsmænd og efterhånden journalister, fotografer og alle mulige andre - fotograferede. Det var trods alt et spektakulært syn med de mange ødelagte huse i de to byer. Der blev taget tusindvis af billeder af ødelæggelserne.

Og russerne blev fotograferet. Portrætteret hos de lokale fotografer, hvis arkiver rummer i hundredvis af ukendte russiske soldater af begge køn.

Den - trods alt - unikke kulturarv vil jeg fortælle om, og altså især vise en mængde billeder fra arkiver og samlinger. Det var faktisk værre end du formentlig er klar over!

Ann Vibeke Knudsen.

Bog- & Udstillingsomtale

Tune Laug

København i 3 D

Andreas Trier Mørch.

ISBN 978-87-972101-0-9.

Eget Forlag.

Pris 200 kr. DFS medlemmer: 150 kr.

Mere info: Andreas' hjemmeside:
"gamlefotografier.dk".

Andreas Trier Mørch har begået en meget flot og interessant bog om København i 3 D. Den omhandler perioden 1860 – 1920, og Andreas tager os med til en række udvalgte steder, som takket være stereovirkningen på en meget levende måde fortæller os om tidens dagliv og tekniske moderniteter.

I bogen vises både det originale stereobillede til venstre i et opslag og et større *anaglyf* billede på højre side. Med bogen følger en brille med et rødt og et blå filter, og når man så kigger på det store, tilsyneladende slørede billede, træder en skarp gengivelse frem. Andreas har selv bidraget med ca. 2/3 af bogens billeder og har fundet den sidste 1/3 ved at gennemtrawle de ca. 20.000 stereobilleder i RODS – Registrant Over Danske Stereobilleder; en registrant som vores medlem Peter Randløv har ført gennem en lang årrække, og som nu er tilgængelig på DFS's hjemmeside.

Som gammel Københavner har det været meget interessant, og en stor fornøjelse at se de mange motiver fra en svunden tid – i 3 D. Andreas oplyser, at han har valgt at publicere billeder, der kun sjældent har været offentliggjort; og det betyder, at selv om der er udgivet en mængde bøger om København, så får vi her nogle nye vinkler på den gamle by. Og i billedteksterne mærker man tydeligt An-

Bogens forside: Peter Elfelt # 2365 Rådhuset set fra hjørnet af Stormgade, og Vester Voldgade 1901.

dreas' store interesse for, og viden om vores hovedstad og dens arkitektur mm. Jeg oplever, at Andreas meget omhyggeligt har udvalgt billederne, som hver især bidrager med mange detaljer til den nysgerrige betragter. Som Andreas nævner i sit forord, bliver vi med stereovirkningen nærmest suget ind i motivet, ind i den historie der udspiller sig op lige foran os. Dette fornemmes stærkt, når fotografiet er taget i øjenhøjde, som f. eks. ved gadebilleder i den indre by med gående, cyklister, trækvogne, hestevogne, sporvogne og måske et par tidlige biler. Ved et billede af sporvogne ved Kongens Nytorv, omgivet af sne og sjap, "rejser" snedyngerne sig op, når man kigger gennem de rød/blå briller, og man fornemmer rigtigt hvor fugtigt der er. I øvrigt kan man på dette og andre billeder se, hvor fint sporvognsledningerne giver en god dybdefornemmelse.

Peter Elfelt # 1769 1900

En anden flot dybdefornemmelse får man i billedet af Børsbroen, taget oppefra med et lille stykke gesims i forgrunden og et flot kurvet havneparti.

Andreas tager os med til havnen og sejlskibe/dampere, de skiftende broer til Christianshavn, Skovserkonerne på Gammelstrand, tidlige forlystelser i Tivoli og på Bakken, gader og pladser i København mm. Et særligt indtryk gør billedet af den gamle ladegårdså, som i takt med bilernes fremmarch blev dækket mere og mere til og forvandlet til en motorgade...

Andreas afslutter sin bog med et teoretisk, historisk afsnit om *Stereosyn*, *Stereo i Danmark* og *Stereoskoper*. Jeg kan varmt anbefale denne fornemme, og spændende skildring af København, som i tekst og billeder synliggør den brydningstid, som fulgte den stigende industrialisering.

Telefonarbejdere levede livet farligt 4 eller 5 etager over Københavns gader. 1900.

P.S. På siden med "Københavns havn" er højre side klistret på en eksisterende side, som en udbedring af en fejl og dermed dobbelt så tyk, så man skal ikke prøve at skille siderne ad.

Medlemsorientering

Tune Laug

Mødereferater

Preus Museum "det nasjonale fotomuseum"

Torsdag den 17. september
Af Klaus-Eckard Riess

Tune Laug tog os med på en sejltur med DFDS til Oslo. Vi passerede Drøbak og blev mindet om, at nordmændene den 9. april 1945 forsvarede sig og sænkede den tyske krydser "Blücher" med skud fra deres gamle Krupp-kanoner på fæstningen Oscarsborg. Jeg blev overrasket af Oslos i dag så fantastiske skyline med Edvard Munch Museet i forgrunden. Men min naive tro, at jeg derfra lige kunne spadserere til Preus Museum, blev gjort til skamme. Det skønne museum ligger i byen Horten ved indsejlingen til Oslofjord, og det er der et godt stykke vej til. Men det lønner sig! Jeg får lyst til at tage derhen lige med det samme. Hvor er der meget at se og studere i de store, smukke, gamle murstenshvelvinger. Der er interessante kameraer i alle afskygninger, samt andet fotogrej, billeder, dokumenter og bøger, og selvfølgelig et stort bibliotek, man kan betjene sig af. Tune fortalte detaljeret og meget levende om besøget på museet, og han viste mange gode billeder, som han til dels havde fået stillet rådighed af Preus Museum. For resten ligger der et lige så seværdigt Marinemuseum lige ved siden af. Få mere at vide ved at læse Tunes egen beretning i nærværende blad.

Kameraskrot der bliver til nye billeder.

Torsdag 15. oktober
Af Tune Laug

Fotograf Lars Bahl bød os på et usædvanligt og overraskende foredrag, rigt illustreret med en masse gode billeder. Lars indledte med kort at fortælle om sit arbejde som fotograf, hvor han arbejdede

meget med det professionelle Sinar kamera. Han var bl.a. medlem af billedbureauet 2.maj (1978 – '94), og arbejdede på det Kgl. Biblioteks billedafdeling fra 2011 – 2019. Nu er han pensionist, og har tid og lyst til at bruge kameraer på en anden måde. Vi blev stille og roligt ledt ind i foredragets tema. Lars fortalte om hvordan han sammen med sit barnebarn på 3 år havde skilt et skrottet kamera ad, - "lad os se hvad der er indeni." Det resulterede i et billede af alle stumperne, - dog noget livløst.

Det spændende for Lars er at se mulighederne i fotoskrot, arbejde kreativt med de mange bestanddele og give det liv igen – på en ny måde. Mulighederne er uendelige. Fra det meget enkle: En fjeder, der sættes i bevægelse, belyst med forskellige farver, bliver via photoshop gengivet som 10 forskellige svirpende stillinger på samme billede. Eller nogle få udvalgte kameradele sættes sammen til en figur, og så vælger man hvor der skal belyses. Et andet enkelt tip fra Lars: tag en eller flere magneter og byg derefter figuren op med diverse jerndeale. Fra den mere komplicerede ende af skalaen viste Lars nogle store tableauer han havde sammensat, tilsat lyseffekter og røg. Nogle taget i ét enkelt billede og andre stykket sammen af mange billeder i photoshop. Tankerne gik til en totalt dysfunktionel verden.

Hele denne kreative proces kan kun lade sig gøre når man "slagter" et kamera! Lars viste billeder af flere hårdhændede metoder: tabe et kamera på gulvet, en solid "jordstamper", en vinkelsliber, en blæselampe osv. Der gik et gys gennem forsamlingen når vi så de grove instrumenter og det fladtrykte resultat! Men Lars bedyrede at han går efter gamle kameraer der alligevel stod til skrotning. Og når han er færdig med et projekt sorterer han de enkelte dele i bunker med plast og jern mv. og afleverer det på en genbrugsplads. Så er pladsen i den hjemlige stue/atelier ryddet til et nyt projekt. Efter at have lagt de første gys bag os og i takt med de mange flotte billeder blev stemningen ligefrem munter og der var god spørgelyst under og efter foredraget. I pausen kunne man bl.a. be-

sigtige Lars' hjemmelavede mini-røgmaskine, som han havde konstrueret af genbrugsting.

Referat af DFS Landsmøde og generalforsamling lørdag d. 3.10.2020 i Middelfart.

Dette års Landsmøde og generalforsamling blev afholdt i Coronaens skær, med masker, handsker og holde afstand samt sprit på bordene, - dog ikke den sædvanlige Gammel dansk ! Frokosten måtte vi også selv klare. Men stemningen var god – endelig kunne vi fremmødte 28 medlemmer opleve en vis normalitet og få hilst på hinanden efter forårets mange Corona-aflysninger af medlemsaftener, landsmøde og general-forsamling. Landsmødet begyndte som vanligt kl.10 med loppemarked, og der blev loppet med både kameraer og gamle fotografier. Kl.12 var der frokostpause og tid til endnu en gang at besigtige de knap 100 fotografika til anvisningssalget. Kl.13 bød Andreas velkommen til DFS generalforsamling med disse ord:

Først må jeg formelt beklage den forsinkede generalforsamling, som rettelig ifølge vores vedtægter skulle have været afholdt inden 1. juni. Men det blev den ikke grundet force majeure da vores alle sammens Mette i marts som bekendt kom med den store nedlukning af alle større forsamlings i Danmark, - alt for at begrænse covid-19 smitten! Hvorefter alle møder i DFS blev aflyst, hvilket I formentligt ved alt om.

Hvor er jeg dog glad for at se jer alle her i dag. Ifølge vores kasserer Jesper, der sidder her, er der ingen af vores medlemmer, der er bortgået eller har forladt os i det sidste trekvarte år, tvært imod! Som det fremgår af det næstsidste nummer af Objektiv fra april 2020, kan I se, at selskabet har fået 8 nye medlemmer, så jeg synes endda der er grund til en lille optimisme med hensyn til DFS.

Generalforsamling

1. Valg af dirigent.

Bjarne Meldgaard blev valgt til dirigent og takkede for valget.

2. Formandens beretning.

Jeg står her i kraft af at være Næst (formand) i DFS. Desværre er Svenn Hugo ikke med her i dag pga. alvorlig sygdom. Andreas læste et brev op fra Svenn Hugo til forsamlingen. På generalforsamlingen i 2019 var det 20. år med Sven Hugo som formand så Tak for det lange træk gennem alle årene. Svenn tilhørte jo ligesom jeg den store minoritet af billedsamlere og det var med stor fornøjelse jeg senere på mødet kunne udnævne ham til foreningens nye æresmedlem.

I 2019 blev der også udnævnt et andet æresmedlem - vores mangeårige ansvarshavende redaktør og utrættelige foredragsholder – Klaus-Eckard Riess. Her vil jeg gerne gentage vores tak for det store arbejde han udfører sammen med vores medredaktør Tune Laug og vores trofaste layout mand – Niels-Ove Rolighed. Altid til tiden og i smukkeste udførsel. Måske har I lagt mærke til de to seneste, flotte forsider i ny opsætning? I samme ånddrag også en tak til vores trofaste annoncører for deres støtte. Deres økonomiske hjælp er sammen med indtægterne fra anvisningssalgene grunden til at Objektiv overhovedet kan udkomme.

Så er vi nu samlet her i dag, - først og fremmest for at få afviklet vores generalforsamling, hvor vi er, ifølge vores vedtægter, beslutningsdygtige uanset antallet af fremmødte. Jeg føler mig sikker på at vi på sædvanlig vis kan få denne afviklet i god ro og orden. Der har unægtelig været mange skriverier mellem bestyrelsesmedlemmerne i den seneste tid især om hvorvidt vi skal/kan gennemføre det anvisningssalg, der er annonceret til at skulle foregå om lidt. Dette punkt vil blive taget op til debat under eventuelt, hvorefter bestyrelsen på grundlag af de fremsendte udsagn vil træffe en beslutning herom. Siden generalforsamlingen i april 2019 har der som vanligt været en række arrangementer både i Østerbrohallen i Kø-

benhavn og i Forsamlingshuset i Middelfart. Det drejer sig om foredrag om fototeknik og gamle fotografier (mest i billedgruppen), 2 gange anvisningssalg og julemødet. Alt dette og mere til kan man læse om i vores medlemsblad Objektiv.

Formandens beretning er forkortet af redaktionen, og kan læses i sin helhed på DFS' hjemmeside.

3. Det reviderede regnskab fremlægges.

Vores kasserer Jesper Bruus Pedersen fremlagde det reviderede regnskab som blev godkendt. Regnskabet for 2019 udviser et væsentligt mindre underskud end frygtet, bl.a. takket være et godt anvisningssalg. Desværre er det svært at få øje på at vi får mange flere yngre medlemmer i DFS, så vores høje aldersgennemsnit vil stadig være et problem for vores økonomi – vi mister medlemmer ! Sidste år havde vi 202 medlemmer, og nu har vi 191.

4. Indkomne forslag.

Der var ingen indkomne forslag.

5. Valg til bestyrelse.

Ann Vibeke Knudsen blev valgt som nyt bestyrelsesmedlem og Leif Johansen, Jesper B Pedersen, Andreas Trier Mørch og Tune Laug blev genvalgt. Derefter applaus fra medlemmerne.

6. Valg af to revisorer.

Willy Thomsen og Lars Schönberg-Hemme blev genvalgt

7. Fastlæggelse af kontingent.

Bestyrelsen foreslog uændret kontingent og det blev vedtaget.

8. Eventuelt.

Andreas vurderede situationen således at vi var i stand til at gennemføre anvisningssalget som vanligt og det var der enighed om.

I forbindelse med anvisningssalgene har det længe stået klart for bestyrelsen at Leif Germann Jensen efter i 20 år at have stået som ankermand for anvisningssalgene med alt hvad det indebærer, ønsker at trække sig fra denne post. Bestyrelsen har haft flere følere ude efter kan-

didater til posten, men uden held. Som en midlertidig løsning trådte Andreas Trier Mørch og Jesper Bruus Pedersen til som kontaktpersoner for anvisningssalg, og Leif Germann Jensen er ikke længere anvisningssalgsleder som det ses bagest i Objektiv Nr.159. Andreas og Jesper har også andre bestyrelsesopgaver som vi ved, så derfor blev der på generalforsamlingen opfordret til at flere meldte sig til anvisningsarbejdet. Og her meldte to medlemmer sig til at bistå med at løse opgaverne omkring anvisningssalg, nemlig Jacob Nielsen og John Mikkelsen. Det var ikke muligt inden vi afsluttede generalforsamlingen, at få et svar på hvem der vil stå i Objektiv som anvisningssalgsleder.

Efter en kort pause gik vi over til **Anvisningssalget**. Leif Johansen viste varerne frem, og Andreas Trier Mørch svingede hammeren. Der var en god fordeling af gamle fotografier, kameraer og tilbehør. Jesper Bruus Pedersen og Leif Germann

Jensen passede noteringen af købere og hammerslag og efterfølgende afregning med købere og sælgere. Efter anvisningssalget blev der ryddet op i fællesskab. Tak til Leif Johansen for et godt arrangement.

Umiddelbart efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig således:

Formand Andreas Trier Mørch, **næstformand og sekretær** Tune Laug, **kasserer** Jesper Bruus Pedersen, **webmaster** Leif Johansen, **anvisningssalgsleder** (indtil 31.12.2020) Leif Germann Jensen, **bestyrelsesmedlem og redaktør** Klaus-Eckard Riess og **bestyrelsesmedlem** Ann Vibeke Knudsen.

Referat ved Tune Laug.

Kommende møder

**Mødet d. 19. nov. Er aflyst!!!
P.G.A. Corona!!!**

Andreas beretter.

Julemøde, loppemarked og anvisningssalg

Lørdag d.5.december

Østerbrohuset,
Århusgade 103,
2100 København Ø.

Kl. 11:00 Lokalet åbnes, opstilling til anvisningssalg.

Kl. 12:00 Loppemarked.

Kl. 13:00 Anvisningssalget begynder.

Kl. 15:00 Afslutning og fælles oprydning.

OBS: På grund af coronavirus kan der ikke købes mad og drikke i Østerbrohuset.

Fotografering af Museum Nordsjællands arkæologiske fund

Torsdag den 21.januar

Fotograf Phillip Nørgaard beretter om sit arbejde med museets artefakter og hvordan opsætningen er foregået. Se Objektiv nr.160 side 46.

Han har nogle billeder med, som han vil demonstrere på storskærm, fortælle hvordan han klargør filerne og hvordan Photoshop håndterer dem.

Her vil der også fremgå visse mangler ved Photoshop, som han efterfølgende har korrigeret i hånden. Afslutningsvis ender vi i Lightroom, for at færdiggøre filerne til print.

Ind i mellem små sjove episoder fra optagelserne og bemærkninger fra museets personale.

Vest for Storebælt i Middelfart

Lørdag den 30.januar 2021

Leif Johansen

09.00 Dørene åbner.

10.00 Loppemarkedet starter.

12.00 Frokost

13.00 Icarex - fra Voigtländer over Zeiss Ikon til Rollei - et tysk dilemma. Foredrag ved Klaus-Eckard Riess - suppleret af Leif Johansens samling.

14.30 Skrotsalg.

Foreløbig håber vi på traditionsmæssig frokost, ellers er der egen forsyning af frokost og drikkevarer.

The other half

Torsdag den 18.februar

Jørn Jørs Pedersen beretter om journalisten og fotografen Jacob A. Riis, danskeren der blev "den ideelle amerikaner".

Fyldt med kærestesorg emigrerede Jacob A. Riis i slutningen af 1900-tallet til USA. Efter mange trængselstider endte det imidlertid med, at Præsident Theodore Roosevelt, kaldte ham for "Amerikas nyttigste borger." Nu har han fået sit eget museum i sin hjemby Ribe.

Vi kommer nærmere ind på hans opvækst, det spændende liv og ikke mindst de ikoniske billeder fra New Yorks slumområder, der i dag har sikret hans eftermæle.

50 år Nikon F2

Torsdag den 18.marts

Klaus-Eckard Riess fortæller to helt forskellige historier, der begge knytter sig til året 1971.

Nippon Kogaku K.K. lancerede i foråret 1971 afløseren til det legendariske, briketformede Nikon F.

Næsten samtidig besluttede man i Stuttgart at lukke Zeiss Ikon AG på grund af et årelangt gigantisk underskud. Det ligeledes briketagtige SLR-kamera Icarex blev den sidste seriemæssigt producerede model.

Landsmøde og generalforsamling
lørdag d. 24.april 2021.

Nyt medlem

Henrik Wichmann,
Solbærvænget 32,
2880 Bagsværd.

Velkommen.

Leif lægger varer frem.

Nyt fra bestyrelsen/redaktionen

Redaktionen byder velkommen til Ann Vibeke Knudsen, som blev valgt ind i DFS'bestyrelse på generalforsamlingen d.3.10.2020. Vi har siden da haft stor glæde af Ann Vibekes mangeårige redaktionelle erfaringer. I den forbindelse ønsker Tune Laug at træde ud af redaktionen, da han i forvejen er konstitueret som næstformand og sekretær. Denne ændring betyder også at alt materiale og henvendelse vedrørende "Billedgruppen", "Bog- og udstillingsomtale" og "Medlemsorientering" fremover sker til Ann Vibeke Knudsen, jfr. hendes kontaktoplysninger bagest i Objektiv. Klaus-Eckard Riess står stadig for artikler og foredrag.

Med venlig hilsen Redaktionen.

Corona notits:

I forlængelse af regeringens løbende udmeldinger om Corona restriktioner, herunder forsamlingspåbud, vil man løbende kunne orientere sig på DFS' hjemmeside om aktiviteter, f.eks. foredrag, der har måttet aflyses. Har man ikke netadgang, er man velkommen til at ringe til bestyrelsen. Venligst meddel jeres mail-adresse til kassereren - det vil lette kommunikationen.

Anvisningssalgsleder søges

I 20 år har Leif German Jensen ledet og organiseret Fotohistorisk Selskabs anvisningssalg på bedste vis – altid kompetent, venligt og imødekommende, og han har, med sin kolossale viden om kameraer og optik kunne bidrage med kompetente – og realistiske vurderinger – af disses sjældenhed og værdi. Det har været et omfattende arbejde, som indebar indsamling af genstande over det ganske land, hertil ned- og oppakning samt efterfølgende sortering med rodede spise-stueborde og gulve til følge, efterfulgt af opbevaring gennem adskillige måneder. Dertil skulle auktionslister udformes og varerne bringes frem til hhv. Middelfart og medborgerhuset på Østerbro i København. Dette efterfølges så af et regnskab med fordeling af penge til de retmæssige modtagere, men også af en række glade købere, der kan indlemme nye sjældenheder i deres samling.

Af flere grunde vil Leif gerne stoppe, og anvisningssalget i Medborgerhuset på Østerbro i december her i år, bliver det sidste han organiserer. Æv og øv – og kæmpe tak fra os alle for den store indsats.

Vi, dvs. DFS skal med andre ord finde en – eller flere – afløser(e), hvilket er baggrunden for dette skrift. **Hvem i selskabet kan og orker at bære stafetten videre?** Hermed opfordres alle til at komme med forslag og bidrag. På nuværende tidspunkt er der flere, der gerne vil hjælpe til med afhentning, men det er jo kun en mindre del af problemet.

Hvor betydningsfuldt det økonomiske bidrag til selskabets økonomi fra anvisningssalgene er, fremgår tydeligt af selskabets regnskab. Her ses at vores blad Objektiv belaster regnskabet med ca. 42.000:- kr. om året til trykning og udsendelse. De to anvisningssalg i 2019 indbragte 23.000:- kr. tilsammen - som dermed finansierer mere end halvdelen - eller en meget væsentlig del af dette.

Uden vores blad vil vi være ilde farende. Objektiv er vores ansigt udadtil og binder medlemmerne sammen indadtil med underholdende artikler og medlemsstof. At miste dette – eller skulle reducere det til et par sider, vil være et tab der ikke vil være til at bære. Igennem mange år har vi jo konstant mistet medlemmer, og vi må således gøre os store anstrengelser for bare at holde på dem vi har.

Dette med kærlige og indtrængende hilsner fra en snart desperat bestyrelse og
Andreas Trier Mørch.

Leif i hans velkendte rolle.

Anvisningssalgsslisten til lørdag, d. 05.12.20 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der har lagt kommissionsbud. Kommissionsbud accepteres kun, hvis køber selv arrangerer afhentning. Den, der afgiver bud for tredieemand, hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon og e-mail til anvisningssalgslederen:

Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene

tlf. 30 61 71 45 - e-mail: leif.gj@mail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
1	Træramme til 12 carte de visite billeder		
2	7 indspillede 16mm s/h film (Ozaphan-film), 38 eller 51m, danske og tyske titler		
3	Retina Ia (type 015), med Retina Xenar 2,8/50mm		
4	Retinette (type 012), med Reomar 4,5/50mm		
5	Kodak Instamatic 500 (type 048), med Xenar 2,8/38mm		
6	Retinette Ib (type 018), med Xenar 2,8/50mm og BT		
7	Retinette IA (type 035), med Reomar 3,5/50mm og BT		
8	Olympus Camedia C2100 Ultra Zoom (38-380), 2,1mio. Pixel, manual mm, OK		
9	Nishika 3D N8000 (Quadra lens) + Nishika Twin Light 3010, + org emball. mm	300	
10	Laterna Magica (meget tidligt Bing-logo / 1882-1902), + 9stk. lanternebilleder	400	
11	Fangel stereoskop	400	
12	The "Perfecscope" stereoskop	200	
13	8 stk. stereocards (Elfelt, Fangel og andet)	100	
14	View-Master Stereo-Color kamera	500	
15	View-Master film Cutter (til ovenstående)	500	
16	View-Master Lighted Stereo Viewer (med Anne-Marie og Constantins bryllup)	200	
17	View-Master Mono Projektor (lys ?)	100	
18	Stereo Realist kamera f:3,5 (model 1041) med BT	600	
19	ISO Duplex 120 stereokamera	800	
20	GOMZ СПУТНИК (Sputnik) stereo kamera	500	
21	Ica Polyskop stereo, m. Novar Anastigmat 6,8/6cm, Z + M lukker, én kassette 4,5x10,7	500	
22	3 stk. No.2 Beau Brownie (brun, blå, sort) art deco kameraer	400	
23	Zorki 1 (No. 397xxx), m. Industar-22, f:3,5/50	200	
24	Mirax universalsøger, 35-145mm	100	
25	Robot Recorder 24 (danske luftvåben), m. Xenar 2,8/38 + 10meter magasin	1200	
26	Minox B, m. etui og kæde	500	
27	Zeiss Ikon Super Ikonta II, (531/2), (6x9), m. Novar-Anastigmat 3,5/10,5cm.	800	
28	Corona Dresden (13x18) rejsekamera, m. Rectigraph No.2 optik, + 1 kassette	800	
29	Rejsekamera (13x 18), m. Gust. Heide, Dresden Apochromat f:7,7 i lukker + 1 kassette	1000	
30	Atelierkamera (24x30), m. Rapid Baryt Aplanat Helios No.4, f:7,5/340mm. + 2 kassetter	2000	
31	Robot II, m. Xenar 2,8/37,5mm. (ca. 1950)		
32	Topcon RE-2, m. Auto-Topcor 1,8/58mm		
33	Zeiss Ikon Mess-Ikonta 6x6 (524/16) + BT		
34	Nikon FG, m. Nikon f:1,8/50 Series E		
35	Leica Z2X, m. etui		
36	FED 3, m. Industar 2,8/52mm		
37	Canon PELLIX SLR-kamera, m. FD 1,8/50 og BT, (fra 1965-66)		
38	Pentax Spotmatic SP II, m. Super-Takumar 1:2/55mm		
39	Zeiss Ikon Cocarette (6x9), m. Tessar 4,5/10,5cm		
40	Zeiss Ikon Ikonta (520/2) 6x9, m. Novar 6,3/10,5cm		
41	Ernemann BOB III (6x9), m. Erid 1:8/10,5cm		
42	Exakta RTL 1000, m. Oreston 1,8/50mm		
43	Zeiss Ikon Ikonflex II (851/16), m. Novar 4,5/80mm		
44	Zeiss Ikon Ideal 111 (250/3), m. Tessar 4,5/12cm, (6x9 til plader)		
45	Rolleicord I (model 2, 1934-1936) (spejl knækket)		
46	Contax III (fra KIEV) (Lysmåler er OK), m. KIEV Sonnar 2,0/50mm og BT		
47	Zeiss Ikon Nettar (518/2), 6x9, m. Novar 4,5		
48	Edixa-mat Reflex b, m. Travenar-A 2,8/50mm		

Anvisningssalgsslisten til lørdag, d. 05.12.20 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**

tlf. 30 61 71 45 - e-mail: leif.gj@mail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalget.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
49	EXA-1a, m. Tessar 2,8/50mm		
50	Praktica B 100, m. Prakticar 2,4/50mm		
51	Nikon F5. Næsten som ny. ÷ objektiv. Lille fejl: Fokuserer konstant ved "C"-indstilling		
52	Boxkamera: Eastman Kodak Brownie Flash B, ca1950, 6x9 på 620 film, UK	50	
53	Boxkamera: Eastman Kodak Brownie Six-20, Model F, ca1956, 6x9 på 620 film. UK	50	
54	Boxkamera: Coronet BOBOX, m. Meniskop, ca1935, 6x9 på 620 film, FR	50	
55	Boxkamera: Coronet FILDIA, m. Meniskope, ca1950, 6x9 på 120 film, FR	50	
56	Boxkamera: Goldstein Week End (metal Al.), ca1950, 6x9 på 120 film. FR	50	
57	Pladekamera: Ernemann Heag 00, m. Dobbelt-Aplanat 11/140, ca1915, +5 kassetter	150	
58	Pladekamera: Kodak Pony Premo 1, 1904-12, for 4"x5" plader, filmpacks and rollfilm	200	
59	Kamera: ICA Nixe 555, m. Ica Nova Anastigmat 6,8/135, 1909-20, 9x12 pl. / rollfilm	50	
60	Eastmann Kodak Jr. No.1A Autographic, m. Anastigmat 7,7/130, 1914-26, 6,5x11, (116 film)	50	
61	Eastmann Kodak No.3 Autographic, m. Anastigmat 7,7/130, 1914-26, 8,3x10,7, (118 film)	50	
62	Eastmann Kodak No.3 Autographic, Model G, Anastigm.7,7/130, 1914-26, 8,3x10,7 (118 film)	50	
63	Eastmann Kodak No.3A Autographic, Model C, Anastigmat 7,7/170, 1914-26, 8,3x14, 122 flm	50	
64	Eastmann Kodak Junior 620, m. Anastigmat 7,7/130, 1933-37, 6x9 (620 film)	50	
65	Zeiss Ikon Box Tengor 54/15, m. Goerz-Frontar 11/135, 6,5x11 (116 film) 1926-28 (ret sjæld.)	300	
66	Zeiss Ikon. Box Tengor 54/2, m. Goerz-Frontar 11/110, 1928-34, 6x9, (620 film)	50	
67	Rollei 35 "Singapore", sort, m. Tessar 3,5/45, taske og frontdæksel		
68	Olympus XA, m. flash A16 + etui og brugsanvisning		
69	Akarette I, (24x36), sort, m. Xenar 2,8/45, 1-1/250sek samt modlysblænde		
70	Hasselblad: Mellemringe (21mm + 2stk. 55mm) + Proxar 0,5/50 + dæksler + rem		
71	Hasselblad magasin C12 + ekstra dark slide		
72	Lunasix 3S, m. etui og brugsanvisning		
73	No.1 Pocket Kodak Junior		
74	Olympus Pen EE (halvformat)		
75	Tokiwa Seiki: Firstflex 35 (1958), m. Auto Tokinon f:2,8/45		
76	Rolleicord Model IV, m. Xenar f:3,5/75, modlysblænde, 4 filtre og BT		
77	Nikkormat EL, sort, m. Zoom Nikkor f:3,3-4,5/35-70 og Nikon-taske m.m.		
78	Nikkor f:2/35 (Al) vidvinkelobjektiv, m. modlysblænde HN-3 og dæksler		
79	Mahognikamera 9x12, m. Angulon 6,8/90, Skopar 4,5/13,5cm, taske, kassetter mm.		
80	Zeiss Ikon Bob 510/2, m. Nettar Anastigmat 7,7/105, 1934-41, 6x9 på 620 film.	60	
81	Zeiss Ikon Nettar 515/2, m. Nettar Anastigmat 6,5/105, 1949-57, 6x9 på 620 film.	60	
82	Adox Adrette I (?), m. Adoxar 4,5/50, Vario lukker, 1939, 24x36 på 135 film.	60	
83	Perlux (Neidig Kamerawerk), m. Staebler-Kata 2,8/45, Pronto lukker, 1952, 24x36 (135 film)	80	
84	EHO- Altissa Altix IV, m. Trioplan 2,9/50, Vebur lukker, 1955, 24x36 på 135 film	60	
85	EHO- Altissa Altix-N., m.Trioplan 2,5/50, Tempor lukker, 1959, 24x36 på 135 film	80	
86	Yashica FX-3 Super, m. Yashinon ML 1,7/50 + ML 2,8/135 + batterier, velfungerende	400	
87	Yashica Minister, m. Yashinon 2,8/50, velfungerende	50	
88	Ihagee Exakta VX 1000, m. Jena T, 2,8/50mm.	150	
89	Ihagee Fototaske, Exa 1a, +J.Tessar 2,8/50 +Trioplan 2,8/100, mell.ringe, extender, filtre mm.	300	
90	Daguerreotypi: 2 hængende/strikkende Fanø-damer (fotograf: J. Ussing)	350	
91	Daguerreotypi: Kvinde med 4 børn	300	
92	Usædvanlig daguerreotypi med bemaling: Ung kvinde	300	
93	2 daguerreotypier: Ægtepar (fotograf: Georg Schou)	700	
94	Daguerreotypi: Kvinde, i gylden træramme (fotograf: Mads Alstrup)	1000	
95			
96			

Anvisningssalgsslisten til lørdag d. 03.10.20 i Middelfart

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den arferede tilstandsbeskrivelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der har lagt kommissionsbud. Kommissionsbud accepteres kun, hvis køber selv arrangerer afhentning. Den, der afgiver bud for tredjemand, hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon og e-mail til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**
tlf. 30 61 71 45 - e-mail: leif.gj@mail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalg.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
1	Trækasse med 32stk. sort/hvide 8x8cm Richter-dias: Grønland, Island og andet	220	
2	Carte de visite-album (10x13,5cm, rødt fløj) med 10stk. familiefotos	40	
3	Album med 10stk. fotografiske "Fotografier ofver Trollhättan"	30	
4	Tidligt carte de visite-album (11x13cm) m. 36stk. familiefotos (uden oplysninger)	60	
5	Stort album (18x35cm) med engelske carte de visite- og cabinet-fotos	50	
6	Papkasse med ca. 65stk. sort/hvide 8x8cm. dias fra Nicaragua	40	
7	Ferrotypier: Soldat	60	
8	4stk. ferrotypier	50	
9	2stk. ambrotypier	50	
10	Ambrotypier: To herrer, i (skadet) union-case	50	
11	Hasselblad Distagon 4/50mm T*	Udgået	
12	Canon optik FL 1,2/58 mm med modlysblande	1300	
13	Canon Booster, lysmåler med taske og brugsanvisning	220	
14	Nikon Zoom-Nikkor 3,5-4,5/35-105 mm, AIS, FLOT	100	
15	Nikon Zoom-Nikkor 3,5-4,5/28-85 mm, AIS	50	
16	Nikon AF Nikkor 2,8 D/35-70 mm	70	
17	Adapter til anvendelse af Hasselblad optik på Leica R kamera	320	
18	Nikon Nikkor 3,5/28 mm	320	
19	Zeiss Ikon Nettar 515/2, m. Nettar Anastigmat f.4,5/10,5cm. og Compur	20	
20	WERRA mat, m. Tessar 2,8/50, Prontor RVS og modlysblande (+ dæksel) OK	90	
21	Minox digital Leica M3 i æske (dekorativ, men funktion tvivlsom)	300	
22	Zeiss Ikon Contaflex Super, m. Tessar 2,8/50, lysmåler virker (pæn)	150	
23	Balda mikroskopkamera	20	
24	Engelsk carte de visite-album (12x16cm.) med godt 30 billeder	60	
25	Tysk carte de visite-album (15,5x21cm) med topografiske, tyske billeder	300	
26	2stk. ambrotypier i læderetui (1. En soldat / 2. En siddende herre)	50	
27	3 stk. ambrotypier i læderetui	50	
28	Daguerreotypier (siddende par)	150	
29	Daguerreotypier (siddende kvinde med bog)	140	
30	Ambrotypier (kvinde med to døtre), i læderetui mærket: A. Brothers, Manchester	400	
31	Ambrotypier (drenge med venstre hånd stukket ind i vesteåbningen)	50	
32	Ambrotypier (kvinde, med forgyldt halskæde og ring), fotograf: L. Nielsen, Kbh.	475	
33	Ambrotypier (pige m. hat), fotograf L. Mertens, Rendsburg, defekt sort baggrund	350	
34	Kodak 35 Rangefinder, m. Anastigmat Special 3,5/50, lens hood og BT	300	300
35	Olympus-Pen (første version, 1959), m. D.Zuiko 3,5/2,8cm, modlysblande + BT	140	
36	Olympus Pen EE2 (1968), m. D.Zuiko 3,5/28mm og læderetui	80	
37	Nagel Vollenda (70/1), m. Nagel-Anastigmat 4,5/10,5cm. og Pronto-lukker	90	
38	Kodak Retinette II (type 160), m. Kodak-Anastigmat 3,5/5cm. og Compur	120	
39	Ambrotypier (ung kvinde med forgyldte smykker)	20	
40	Ferrotypier (kvinde i sort kjole), mærket: H. Twaites, Photographer, London	50	
41	Ambrotypier (kvinde med guldbroche), fotograf: C. Paulsen i Ringkøbing	275	
42	Ambrotypier (ungt par med guldsmykker), Fotografisk Atelier på Volden	350	
43	Voigtlander Brilliant (1932), m. Voigtar 7,7/7,5cm.	60	
44	Minolta Autocord LMX (6x6 TLR), m. Rokkor 3,5/75mm og frontdæksel	500	
45	Yashica 44 LM (4x4 TLR), m. Yashinon 3,5/60mm.	220	
46	Rollei Rolleiflex SL26 (Instamatic)	320	
47	Balda Baldixette	10	
48	Ricoh KR-10X	40	

Anvisningssalgsslisten til lørdag, d. 03.10.20 i Middelfart

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den arferede tilstandsbeskrivelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der har lagt kommissionsbud. Kommissionsbud accepteres kun, hvis køber selv arrangerer afhentning. Den, der afgiver bud for tredjemand, hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon og e-mail til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Stationsvej 22, 2640 Hedehusene**
tlf. 30 61 71 45 - e-mail: leif.gj@mail.dk

Kommissionsbud modtages senest 2 døgn før anvisningssalg.

Nr.	Beskrivelse	Limit	H.slag
49	Minolta X-300, m. Zoom 35-70 (mærke ?)	30	
50	Gevart Gevabox 6x6	10	
51	Yashica-C (6x6 TLR), m. Yashikor 3,5/80mm	340	
52	Yashica LM (6x6 TLR), m. Yashikor 3,5/80, frontdæksel, BT, manual, org. æske	380	
53	Rolleiflex / Rolleicord Plattenadapter i org. emballage	30	
54	Rollei E110 med flash cube adapter og rødt læderetui (uden batteri)	90	
55	4 stk. gode forstørrelsesobjektiver (Schneider-Kreuznach + Rodenstock), i taske	200	
56	Konica Minolta Dynax 7D, org. emballage, + org. AF Zoom 2,8-4/17-35mm (OK)	400	
57	Minolta Dynax 7000i, m. manual, + Minolta AF Zoom 4/24-50 + emballage	100	
58	Minolta 9000 AF, m. manual og emballage, uden objektiv	120	
59	Minolta AF Zoom Lens f.2,8/80-200mm Apo Tele, m. manual og org. læderetui	800	
60	Minolta AF 2,8/100 Macro i org. emballage	350	
61	Minolta Program Flash 5600 HS, inkl. manual og forlænger kabel	50	
62	Macro 1200 AF ringflash, m. Minolta Control Unit 1200AF	50	
63	Minolta Program Flash 4000AF, med manual og org. emballage	50	
64	Rodekasse med nærlinse, filter, batteri packs m.m.	30	
65	Minolta Dimage 7 (5,2MP), med 28-200mm zoom og org. emballage	20	
66	Minolta kvalitets-bordstativ	110	
67	Seagull Right Angle Finder, med adaptere til Leica, Nikon, Canon, Pentax	10	
68	Graflex Pacemaker Speed Graphic, m. Graflex Optar 4,7/135, 2 dobb. kassetter m.m.	800	
69	3 stk. 4x5 inch Rite-way dobbeltkassetter	140	
70	Lille Minolta-kamerataske til digital kamera (ubrugt)	10	
71	Gammel "Multiblitz Press Universal" flash. (God til den lille gør-det-selv-mand?)	10	
72	Retina lb, m. Xenar	30	
73	Emitax Automatic SE (automatik ?)	10	
74	Konica C35 Automatic	10	
75	Kenwood fish-eye-forsats med 49mm gevind	10	
76	Objektiv: Konica AR 1,8/40mm	20	
77	Tamron 2,8/28mm med Konica AR adapter	10	
78	Agfa Billy (6x9) med Compur og Solinar 4,5/105 + Agfa Billy I m. Vario og Agnar	70	
79	Jougla & Lumiere Lumix (6x9) folding + Voigtlander Jubilar med Voigtar 1:9	80	
80	Zeiss Ikon Ikonta 520/15, m. Novar Anastigmat 6,3/12cm. og Telma (pæn)	50	
81	Kodak Retinette (Type 147)	150	
82	Kodak Retina I (Type 117) (slidt), m. Xenar 3,5/5cm. og Compur	120	
83	Kodak Retina I (Type 010), m. Xenar 3,5/5cm. og Compur-Rapid	70	
84	SIX-20 Brownie Junior box + Kodak Junior I (6x9 folding) m. Triskop 1:11	50	
85	2 stk. boxkameraer (Kodak London): SIX-20 Brownie E og SIX-20 Brownie B	20	
86	Mellemringssæt og bælg til Exakta	10	
87	No.1 Autographic Kodak Junior (1916) med griffel (som nyt)	60	
88	Kodak Premoette JR, No.1 (1913) (god stand)	110	
89	Kodak Retina IB, m. Xenar 2,8/50	110	
90	Kodalux L belysningsmåler i læderetui OK	110	
91	Kodak Retina Naheinstellgerät i plastetui med Ni/32 og Ni/32 nærlinse	50	
92	Kodak Retina Nahstativ 1/1 (Z51) med nærlinse R 1:2/32 og diaholder	90	
93	Kodak Retina 28mm søger (til Retina Curtagon f.4/28) (sjældent)	100	
94	Zeiss Ikon Aerotopo stereoskop, i læderetui	190	
95	Ekstralot (benefice)	100	
96	Ekstralot (benefice)	30	

Anvisningssalg 03.10.20 i Middelfart**REGNSKAB:**

Hammerslag i alt:

14.000,00kr.

Beneficelots (nr. 20, 46-50, 72-77, 95-96):

650,00kr.

Heraf til DFS:

650,00kr. + 12,5%

731,25kr.

Resterende lots:

13.350,00kr.

Heraf 25% til DFS:

3.337,50kr.

Salg af diverse fotoblade:

100,00kr.

Benefice (gave fra medlem):

505,00kr.

I alt til DFS:

4.673,75kr.

5. oktober 2020

Leif Germann Jensen

Vedrørende kommissionsbud til anvisningssalg!

Bestyrelsen har vedtaget, at kommissionsbud kun kan modtages, hvis køber selv sørger for afhentning af købte varer.

Deadline

for indlevering
af stof til Objektiv

April
1. marts

September
1. juli

December
1. november

NJAL FOTO

Njalsgade 22. Tlf.: 3254-5590
www.njalfoto.dk

Goecker for shooters

www.goecker.dk

Butik i København: Hejrevej 37 - 2400 København NV
Butik i Aarhus: Sindalsvej 37 - 8240 Risskov
Tlf: 3582 1100

Bestyrelse & Redaktion

Bestyrelse

Formand

Andreas Trier Mørch
Rigensgade 5, 1th.
1316 København K
Tlf. 3314 1408
andreastriermorch@gmail.com

Næstformand/Sekretær

Tune Laug
Kærsangervej 5
4581 Rørvig
Tlf. 6199 2715
laugnell@gmail.com

Bestyrelsesmedlem

Leif Germann Jensen
Stationsvej 22
2640 Hedehusene
Tlf.: 3061 7145
leif.gj@mail.dk

Kasserer:

Jesper Bruus Pedersen
Overgaden oven Vandet 82, 1.tv
1415 København K.
Tlf.: 2172 4202
jesperbruus@gmail.com

Web-master & møder vest for Storebælt

Leif Johansen
H.C. Andersens Vej 7
6100 Haderslev
Tlf.: 7452 6038
leif@dagnyleif-johansen.dk

Bestyrelsesmedlem

Klaus-Eckard Riess
Opnæsgård 53, 2.tv
2970 Hørsholm
Tlf.: 4586 6810
klauseckardriess@gmail.com

Bestyrelsesmedlem

Ann Vibeke Knudsen
Vimmelskiftet 2
3700 Rønne
2619 0735
annvibekeknudsen@gmail.com

Redaktion

Artikler

Klaus-Eckard Riess (Ansv.)
Opnæsgård 53, 2.tv
2970 Hørsholm
Tlf.: 4586 6810
klauseckardriess583@gmail.com

Medlemsorientering mm

Ann Vibeke Knudsen
Vimmelskiftet 2
3700 Rønne
2619 0735
annvibekeknudsen@gmail.com

Layout

Niels-Ove Rolighed
Peder Munks Vej 81
9300 Sæby
Tlf.: 6061 6699
nor@kanok.dk

Møder i København & Middelfart

København

Den 3. torsdag i månederne september-marts kl. 19:30.
Østerbrohuset, Århusgade 103, 2100 København Ø.

Middelfart

Møder i april, september/oktober og januar/februar.
Østergades Forsamlingshus, Østergade 33, 5500 Middelfart.

Medlemsskab

Anvisningssalg

afholdes ved generalforsamlingen i Middelfart i april, og i København i december.

Anvisningssalgsbetingelser

Henv.: Leif Johansen og
Tune Laug - foreløbig!
Tilmelding af fotografika senest
1. marts og 1. november.
Bud kan fremsendes pr. tlf., mail
eller brev.

Medlemskab af DFS er obligatorisk
for deltagelse i anvisningssalg.
Sælger og køber betaler hver 12,5%
i salær til DFS.

Loppemarkeder

afholdes normalt i forbindelse med
alle medlemsmøder.

Kontingent

Danmark kr. 400.-
Udland kr. 500.-
Netbank: Konto nr. 1551 1506447
SWIFT-BIC: DABADKKK
IBAN: DK35 30000001 5064 47

Medlemsperiode

1. januar til 31. december.
Indbetalingskort udsendes i december.
Indmeldelse pr. 1/10-31/12 kr. 100,-
Objektiv udsendes i april, september
og december.

Adresseændring eller udmeldelse:

Henvendelse til kassereren.

Æresmedlemmer

John Philipp, Svenn Hugo,
Klaus-Eckard Riess.

Objektiv

Objektiv udsendes kun til medlemmer
af DFS og forhandles ikke kommercielt.
Redaktionen gør opmærksom på at ar-
tikler ikke nødvendigvis afspejler for-
eningens holdning.
Indsendt materiale er underlagt bladets
layout.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk,
fotografisk eller anden gengivelse af
skriftet, samt dele deraf, er kun tilladt
efter skriftlig tilladelse fra Dansk Foto-
historisk Selskab.
No part of this publication may be re-
produced in any form without permissi-
on in writing from DFS.

Web-site:

www.objektiv.dk

BOUTIQUE
Copenhagen

